

Eleringi elektrituru visiooni ja seotud tegevuste avalik konsultatsioon

Turuosaliste vastused ja Eleringi kommentaarid
28.02.2018

Elering tänab kõiki elektrituru visiooni avalikule konsultatsioonile vastanud turuosalisi. Teiepoolne kaasamõtlemine ja ettepanekud on parima turudisaini arendamise aluseks. Käesolevaga vastab Elering turuosaliste kommentaaridele. Kirjeldame, kuidas me turuosaliste tagasisidet mõistame ning püüame täiendavalt selgitada oma seisukohti erinevates küsimustes.

Turuosalistelt saadud tagasiside abil täiendame elektrituru visiooni, mille avaldame 2018. aasta Varustuskindluse aruandes. Uuendatud visioonis püüame avada detailsemalt teemasid, mis läbi diskussioonide turuosalistega ning tulenevalt välistest arengutest on saanud selgemaks. Tegevused, milles on laiapõhjaline turuosaliste üksmeel, saavad osaks Eleringi tööplaanist ning koostöös seotud osapooltega ellu viidud. Loodame turudisaini teemadel jätkata diskussiooni ning üheskoos liikumist tegevuste elluviimise suunas.

Esimene osa. Tagasiside Eleringi elektrituru visioonile.

1. Palume turuosalisel anda oma hinnang Eleringi elektrituru visioonile, seal hulgas:
 - a. Kas näete elektrituru põhimõttelise väljakutsena võimalikult efektiivselt pikaajalise varustuskindluse tagamist tarbijale?
 - b. Kas välja toodud peamised probleemid praeguses turudisainis on teie hinnangul õiged?
 - c. Kas lisaks välja toodud probleemidele näete veel kitsaskohti?
 - d. Kas visioonis pakutud lahendused on suures plaanis samm õiges suunas?

Esimene osa. Tagasiside Eleringi elektrituru visioonile.

Palume turuosalisel anda oma hinnang Eleringi elektrituru visioonile

- a. Kas näete elektrituru põhimõttelise väljakutsena võimalikult efektiivselt pikaajalise varustuskindluse tagamist tarbijale?

Turuosalise kommentaar

Elektrienergiast on saanud meie ühiskonna jaoks asendamatu kaup. Vajadus elektrienergia olemasolu järele on pidev ja lähtudes dekarboniseerimise eesmärgist ajas kasvav. Viimastest tulenevalt ei saa me nõustuda lähenemisega, et elektrituru põhimõtteline väljakutse peaks seisnema võimalikult efektiivselt pikaajalise varustuskindluse tagamises tarbijale. Seda eelkõige põhjusel, et elektriturg ei tegele elektri tootmise, ülekande, jaotamise ja tarbimisega. Elektrituru peamiseks funktsioonideks on turuosalistele hinnasignaalide andmine ja kauplemisplatvormi võimaldamine. Lisaks, elektriturg peab enda eesmärgi saavutamiseks olema mõistagi võimalikult efektiivne, kuid arvestades elektrienergia kui kauba asendamatus ühiskonna toimimise tagamisel, ei pea me võimalikuks teha olulisi kompromisse lühi- ja pikaajalise varustuskindluse tagamisel. Seega, lähtudes elektrienergia saavutatud positsioonist meie ühiskonnas ja Euroopa Liidu kliima ja energiapoliitilistest eesmärkidest, peaks elektrituru põhimõtteliseks väljakutseks olema turuosalistele igal ajahetkel õigete hinnasignaalide andmine ning seeläbi elektrienergiaga varustatuse tagamisele kaasaaitamine. Varustuskindluse tagamisele kaasa aitavate meetmete valikul ja rakendamisel peaks süsteemihaldur seejuures alati eelistama turupõhiseid lahendusi

süsteemihalduri poolt tehtavate investeeringute kõrval (näiteks reserv-, avarii- või reguleerivate võimsuste rajamine jms).

Turuosalise kommentaar

Tervitame Eleringi-poolset initsiatiivi elektrituru tulevikuvisionide kogumiseks, riigi tasandil kokku lepitud eesmärkide elluviimiseks. Kuna eesmärged on võimalik saavutada erinevaid lahendusi kasutades, on väga positiivne Eleringi initsiatiiv nende osas turuosalistega konsulteerida. Eesti riigi energiapoliitika visioon on kirjeldatud energiamajanduse arengukavas (ENMAK 2030)¹, milleks on tagada tarbijatele turupõhise hinna ning kättesaadavusega energiavarustus, mis on kooskõlas Euroopa Liidu pikaajaliste energia- ja kliimapoliitika eesmärkidega, samas panustades Eesti majanduskliima ja keskkonnaseisundi parendamisse ning pikaajalise konkurentsivõime kasvu.

Täpsemalt on elektrimajanduse valdkonna pikaajalise visioonina defineeritud, et:

- *Elektrimajandus peab panustama Eesti majanduse konkurentsivõimesse läbi tagatud varustuskindluse, turupõhiste lõpptarbija elektrihindade ja keskkonnahoidlike lahenduste kasutamise.*
- *Elektri tootmine peab toetama majanduse ressursitõhusust ning väljakujunev elektri tootmise portfelli peab olema konkurentsivõimeline regionaalsel elekt- riturul täiendavate subtsiidiumiteta.*
- *Toetused elektri tootmisele on erandlikud ja vajaduspõhised kriitilise tootmisvõimekuse tagamiseks ning Eesti teadus- ja arendustegevuse seisukohalt potentsiaalsete uute tootmistehnoloogiate turule aitamiseks.*
- *Eesti peab suunduma elektrisüsteemi sünkroniseerimisele Euroopa Liidus õiguslikule regulatsioonile alluvasse sünkroonalaga.*
- *Elektrivõrkude arendamine pole kaasa toonud ülemäärast survet tariifile.*

ENMAK 2030's esitatud põhimõtted ning visioon peaks olema sisendiks ka Eleringile oma pikaajaliste tegevuste planeerimisel. Alljärgnevalt kommenteerime konsultatsiooni aspekte, mis täiendavad siseriiklikult kokku lepitud suundumusi.

Elektrimajanduses näeme järgmistel aastatel nelja põhilist väljakutset:

1. Varustuskindluse tagamine olukorras, kus olemasolevaid tootmisvõimsusi suletakse, kuid uute rajamine pole veel turupõhiselt majanduslikult motiveeriv.
2. Sünkroniseerimine EL õigusele alluvasse sünkroonalasse.
3. EL võrgueeskirjade² tõhus rakendamine Eestis.
4. Kodu- ja väiketarbijate jaoks elektri lõpphinna stabiilsena hoidmine ning elektri lõpphinna vähendamine suurtarbijatele.

Nende väljakutsete lahendamisel näeme Eleringil väga suurt rolli. Elering kui põhivõrguettevõtja saab oma tegutsemiseks vajalikud rahalised ressursid Eesti elektritarbijatelt. Loomuliku monopolina allub Elering Konkurentsiameti hinnaregulatsioonile ning ettevõtte ülesanded on kirjeldatud valdkondlikes õigusaktides (nt elektrituruseadus, EL-i otsekohalduvad määrused). Igal Eleringi tegevusel on mõju elektri hinnale, mistõttu on piiratud ressursside tingimuses tähtis teha õigeid valikuid. On tegevusi, mille mõju Eesti energiamajanduse strateegilistele eesmärkidele on oluliselt suurem kui teistel. Just nendele tegevustele peaks Elering tulevikus keskenduma. Tegevused, mis tunduvad põnevad, kuid ei panusta oluliselt meie eesmärkide täitmisesse, tuleks jätta viimasesse järjekorda. Ainult nii saame vältida üleliigset survet elektri võrgutasude kasvuks ning tagada, et kriitilise tähtsusega tegevused saaksid tehtud. Selle juures on äärmiselt oluline Eleringi kui süsteemihalduri neutraalsus ning tõrgeteta koostöö teise võrguettevõtjatega.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline ei pea varustuskindluse tagamist elektrituru väljakutseks. Varustuskindlus on tagatav ainult tootmis ja võrguvaradega, aga nende suunatud arendamine ei ole õigusruumis seostatud elektrituruga, mis on põhimõtteliselt süsteem elektrienergia kogustega kauplemiseks.

¹ https://www.valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/enmak_2030.pdf

² <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/wholesale-market/electricity-network-codes>

Turuosalise kommentaar

Jah

Turuosalise kommentaar

Turuosalise hinnangul on pikaajalise varustuskindluse prioriteedi valguses oluline tähelepanu pöörata nii tarbija heaolule kui ka kõigi turuosaliste diskrimineerimise vältimisele.

Elingi kommentaar:

Eling näeb, et elektriturg kogu oma kompleksuses ja erinevates osades peab tagama turul osalejatele võimaluse vabatahtlikeks tehinguteks ning seejuures andma igal ajahetkel õiged hinnasignaalid nii tootjatele kui ka tarbijatele. Kindlasti näeme elektrituru rollina anda mainitud hinnasignaalid selliselt, et lõpptulemusena tarbijal on võimalik elektrit tarbida igal ajahetkel, kui pakutav hind on sobiv. See tähendab, et elektriturg peab oma arengus jõudma olukorda, kus nõudlus ja pakkumine alati ristuvad mingi hinna juures ning väline sekkumine tarbimise vähendamise või tootmise suurendamise näol ei oleks vajalik. Sellest tulenevalt peame elektriturgu otseseks ja peamiseks tööriistaks varustuskindluse tagamisel.

Näeme energiamajanduse arengukava väga olulise ja prioriteete seadva sisendina Elingi tegevustesse. Kaardistatud Eesti elektrimajanduse neljast väljakutsest just esimest püüab Eling adresseerida elektrituru visiooni ja praktiliste tegevuste koostamise ning avaliku aruteluga. Oleme veendunud, et kõige soodsamalt tagab varustuskindluse turupõhine lähenemine ning sedasi saavutame ka neljanda põhilise väljakutse „Kodu- ja väiketarbijate jaoks elektri lõpphinna stabiilsena hoidmine ning elektri lõpphinna vähendamine suurtarbijatele“ lahendamise. Nõustume, et oluline on tegevusi kuluefektiivselt läbi viia võttes fookusesse enim väärtust loovad tegevused. Prioriteetide seadmiseks on turuosaliste tagasiside väga väärtuslik.

Elingi tõi visioonis välja elektrituru põhimõttelise väljakutsena tarbijatele pikaajalise varustuskindluse tagamise. Soovime täpsustada, et põhimõttelise väljakutsena pikaajalise varustuskindluse välja toomise tingis Elingi varustuskindluse hinnang, mis viitab just pikemaajalises tulevikus varustuskindluse vähenemisele. Kindlasti ei soovinud Eling defineerida elektrituru eesmärgina ainult pikaajalise varustuskindluse tagamist. Nõustume turuosalisega, et elektrituru eesmärgiks on tehingute võimaldamine ning õigete hinnasignaalide andmine igal ajahetkel.

b. Kas välja toodud peamised probleemid praeguses turudisainis on teie hinnangul õiged?

Turuosalise kommentaar

Elingi koostatud elektrituru visioonidokumentis on mitmetele olulistele kitsaskohtadele tähelepanu pööratud. Sellegipoolest on Turuosalisel tähelepanekuid, mida võiks konsultatsiooniprotsessis järgnevalt arvesse võtta ning sisuliselt kaaluda.

Turuosalise kommentaar

Meie arusaamise kohaselt on turg koht, mille kaudu turuosalised omavahel suhtlevad ja vastastikku hüviseid vahetavad. Lähtudes sellest arusaamisest lähevad Elingi ettepanekud elektrituru disaini raamidest märksa kaugemale. Näiteks on kaheldav kuivõrd kuulub elektrituru disaini raamistikku taastuvenergia toetuste ülesehituse teema või jaotusvõrguoperaatori omanike struktuur. Seetõttu soovime Elingil keskenduda eelkõige süsteemihalduri pädevusse kuuluvatele teemadele, kus saavutatava lisaväärtuse suurus on potentsiaalselt kõige suurem. Kuigi Elingi poolt väljatoodud probleemid kahtlemata mõjutavad elektrituru toimimist ja seega väärivad ühel või teisel viisil turuosaliste, regulaatorite ja seadusandjate tähelepanu sooviksime siinkohal viidata ka nimetatud probleemide kommunikatsiooniga seonduvatele küsitavustele. Me näiteks leiame, et elektrituru madalad hinnad ei kujuta endast mitte probleemi vaid tagajärge. Probleemiks on tootjatele võimaldatavad turuvälised toetused ja erinevad hindu pärssivad administratiivsed meetmed, mis on peamiseks turul tekkinud hinnamoonutuste põhjusteks. Leiame, et otstarbekas on probleeme komuniqueerida võimalikult täpselt, et võimalikult rakendatavad lahendused adresseeriks just nimelt probleeme, mitte nende tagajärgi.

Turuosalise kommentaar

Turuosalise hinnangul ei ole turudisainis välja toodud probleemid asjakohased, kuna keskenduvad hinna mõjutamisele. Elektrituru arendamisel on asjakohane rääkida ainult kauplemisreeglitest ja andmehaldusest ehk andmevahetusstandarditest, andmehoidlast, andmevahetuskirusest, andmeturvalisusest. Vajadusel on mõistlik arendada uut tüüpi turgusid, mis ei ole elektrituruga seotud.

Turuosalise kommentaar

Osaliselt nõus, osaliselt mitte. Marginaalhinna põhiselt turul tekkivate elektrihindade korral on ja jäävad kütusevabade elektritootjate pakkumised selgelt odavamaks kui kütuseid kasutavate elektritootjate pakkumised. Seetõttu on näha tulevikus selgelt veelgi suuremate hinnaerinevuste teket. Kahjuks ei lahenda seda väljakutset emissioonikaubanduse edendamine. Vajadus subsiidiumide järele väheneb läbi tehnoloogiate arengu ja oksjonisüsteemide tekkimise nagunii ning kütuseid kasutavad nn. taastuvenegiaüksused saavutavad efektiivsuse läbi efektiivse koostootmise ning suurema osalemise reguleerimisturul. Kindlasti on mõistlik koos kütusevabade taastuvenegia toomisvõimsuste arendamisega arendada ka elektrienergia salvestusvõimsuste/jaamade tehnoloogiaid ja valmisolekut osaleda turul.

Eleringi kommentaar:

Nõustume turuosaliste kommentaaridega, et Eleringi elektrituru visiooni käsitusala on laiem kui puhtalt elektriga kauplemiskoha võimaldamine. Siiski peame kõiki käsitletud teemasid otseselt elektrituruga seotuks. Samal seisukohal on Euroopa Komisjon, kelle elektrituru teemalise direktiivi ja määruse muudatuseettepanekud käsitlevad elektrituruga seotud teemasid sarnases või veel laiemas ulatuses. Näeme, et näiteks subsiidiumid, võimsusmehhanismid ja muu erikohtlemine (nii taastuvenegia kui ka fossiilsed kütused) ei võimalda täna elektriturul anda korrektseid hinnasignaale. Selle olukorra lahendamiseks ei piisa elektriga kauplemise koha arendamisest vaid lahendus peab olema laiaulatuslik.

Emissioonikaubanduse ja taastuvenegia toetamise osas peame oluliseks eesmärkide selgust. Juhul, kui mõlema peamiseks eesmärgiks on kasvuhoonegaaside emissioonide vähendamine ning sellega kliimamuutuste vähendamine, siis Eleringi hinnangul piisab ainult emissioonikaubandusest. Emissioonikaubandus on kahest meetodist turupõhisem, tagades emissioonide vähendamise (täpselt kokkulepitud ulatuses) kõige soodsamate lahendustega. Üheaegselt kahe poliitilise meetme kasutamine sama eesmärgi saavutamiseks pärsib mõlema toimimist ja tulemuseks ei pruugi olla kulutõhusaim lahendus.

c. Kas lisaks välja toodud probleemidele näete veel kitsaskohti?

Turuosalise kommentaar

Kitsaskohana tuleb üle rõhutada eksitavat arusaama emissioonikaubanduse arendamise ja nõ. keskmise turuhinna tõstmisest tekkivat positiivset majanduslikku mõju kütusevabadele taastuvenegia tootjatele. Arusaamatuks jääb dokumendis positiivsena kirjeldatud mõju toetust saavatele tootjatele päritolutunnistuste mitte jagamise küsimuses. Täna on päritolutunnistuste majanduslik mõju äärmiselt tagasihoidlik nii tootjatele kui ka tarbijatele (tulenevalt tarbijate poolt veel vähese taastuvenegia tarbimise väärtustamisega), kuid sellegipoolest on läbi päritolutunnistuste väljastamise, müügi/ülekanndamise ja mahakandmise võimalik tarbida praeguse regulatsiooni kohaselt dokumeteeritult taastuvenegiat.

Turuosalise kommentaar

Lisaks visioonidokumendis viidatud kitsaskohtadele ning parandusettepanekutele toome omalt poolt välja mõned olulised seni mainimata või vähe tähelepanu pälvinud probleemikohad.

i. Eleringi elektrituru visioon lähtub jätkuvalt konventsionaalsest elektrituru toimimise loogikast. Konventsionaalset elektrituru toimimise loogikat on aga juba täna drastiliselt muutmas taastuvenegia tehnoloogiate odavnemine ja investeringud uutesse taastuvenegia tootmisvõimsustesse, mida tehakse turuhinna vastu. Viimase aasta jooksul toimunud

vähempakkumiste tulemusel näiteks Saksamaal kujunes maismaatuuleenergia keskmiseks hinnaks 38 EUR/MWh, kusjuures kõige soodsamaks pakkumiseks oli 22 EUR/MWh. Lisaks veel vähempakkumiste tulemused: EnBW He Dreiht (900 MW) – turuhind (ei sisalda liitumiskulu), DONG Energy Borkum Riffgrund II West (240 MW) – turuhind (ei sisalda liitumiskulu), OWP West (240MW) – turuhind (ei sisalda liitumiskulu). Tulevikus toodavad tuule- ja päikeseenergiajaamad valdava osa elektrienergiast, sest see on tarbijale kõige soodsamaks lahenduseks ja elektriturg peab leidma viisid, kuidas tagada elektriga varustus olukorras, kus muutlike tootmisvõimsuste toodangust ei piisa.

ii. Ehkki Eleringi visioonipaber toob peatükis 1 turgu moonutatavate välja fossiilenergia subsiidiumid, siis kogu järgnev analüüs ja ettepanekud keskenduvad taastuvenegiale. Ootame, et Elering võtaks seisukoha ka fossiil- ja tuumaelektrijaamadele makstavate subsiidiumite ning nende kaotamise osas. Sealhulgas leiame, et Elering peaks otsustajatele selgelt teadvustama ka seda, et kõige suurem fossiilenergia subsiidium on madal CO2 hind EL heitmekaubanduse süsteemis ning et CO2 hinnad peavad kordades tänasega võrreldes suurenema selleks, et oleks võimalik asendada toetused turupõhise emissioonikaubandusega. Ent adresseerida tuleb kõiki eeliseid, mida fossiilenergia tootjad täna naudivad ja mis turgu moonutavad. Näiteks üheks selliseks on põlevkivielektrijaamadele tehtud erand põlevkivi ressursitasu osas. Vastasel juhul ei ole võimalik rääkida õiglasest konkurenetsituatsioonist.

iii. Ehkki Eestis kehtib täna tootjatele bilansivastutus, siis Eestis ei ole toimivat bilansienergia turgu. Turuosalised ei ole praeguse olukorraga rahul. Esinevad olulised lahkavõrgu ja taastuvenegia tootjate vahel, sest bilansienergiakulud on läbipaistmatud ja põhjendamatult suured. Olukord on mõnevõrra paranenud, kuid mitte märgatavalt. Leiame, et ükski turulosaline ei peaks rahaliselt vastutama süsteemi tasakaalustamatuse eest, kui puudub tõhus bilansienergiaturg.

iv. Oleme seisukohal, et läbi viia tuleks enam kui 100 000 kliendiga jaotusvõrguettevõtte omandisuhteline ehk varade ning omanduse eristamine tootmisest. Seda selleks, et tagada kõikidele elektrimüüjatele, kes tahavad võrgu kaudu oma teenuseid osutada, võrdne ligipääs võrgule. Ausa konkurentsi huvides on võrgu ja elektrimüüja eraldamine ainuõige. Oleme seisukohal, et käesoleval hetkel ei täida Eesti Energia EITS § 18 lg 5 ja elektrituru direktiivi artikkel 26 nõudeid, mille kohaselt peab Elektrilevi olema raamatupidamislikult, institutsionaalselt ja juriidiliselt olema elektri tootmisest, müümisest ja ülekandest eraldatud. EE kontsernis hoitakse Elektrilevi rahavoogudega üleval riskantsemat poolt. Tegu on nn ristsubsidieerimisega. Võrgutasudest tulevate rahavoogudega ei peaks teisi projekte teenindama. Sellest tulenevalt rikutakse Elektrituruseadust ning elektrituru direktiivi. EE kasutab Elektrilevi müügitulu ja rahavooge tagatisena konkurentsi moonutaval viisil. Turuosalistelt on laekunud rida kaebusi ja tähelepanekuid negatiivsest sünergiast, mille Elektrilevi OÜ Eesti Energia kontsernis moodustavad. Oleme arvamisel, et omandilisest eraldamisest võidaksid ka tarbijad, sest suureneks jaotusvõrgu laenuvõime, alaneks laenuintress, suureneks ligipääs odavamale kapitalile, alaneks keskmine kapitali hind.

v. Eleringi visioon märgib küll erinevate paindlikkuslahenduste nagu salvestus olulisust tuleviku elektriturul, ent vaatluse alla on võetud vaid nõudluspoole meetmed. Leiame, et erinevaid paindlikkuslahendusi tuleks kohelda turul võrdsetena ning leida tõhusad viisid paindlikkusturu tekkeks.

Turuosalise kommentaar

Meie hinnangul on Eleringi avaldatud visioon ja tehtud ettepanekud idealistlikud ning ei lähtu mitmetes olulistest küsimustes EL-i riikides ja turgudel valitsevast tegelikust olukorrast. Kui visiooni puhul me selles probleemi ei näe (visioonid peavadki olema idealistlikud), siis praktiliste meetmete kavandamise puhul tuleks lähtuda tegelikust olukorrast. Viidates viimasele soovime me siinjuures eelkõige ära märkida järgmist.

EL-i liikmesriikide valitsuste esindajate vahel möödunud aasta lõpus lõppenud läbirääkimised Puhta Energia Paketis sisaldunud ja elektriturgude disaini käsitletud eelnõude osas viitasid, et (eriti suurte) liikmesriikide enamus ei toeta Euroopa Komisjoni poolt väljapakutud EL-i

elektriturgude kiire ja sügavama integratsiooni ning tingimusteta liberaliseerimise ideed. Kuigi läbirääkimised Euroopa parlamendiga seisavad veel ees on siiski tõenäoline, et järgmine regulatsiooniperiood (2021-2030) kujuneb nõ. vaheetapiks, mil tehakse samm sügavama integratsiooni ja liberaliseerimise suunas, kuid see ei võimalda veel ühtse elektrituru saavutamist (ja Eleringi visiooni realiseerimist vähemalt EL-i tasemel). Efektive elektrituru saavutamist jäävad jätkuvalt takistama paljude liikmesriikide vastumeelsus üksnes turupõhiste ja piiriüleste lahenduste suhtes (tarbijate kaitsmine turul kujuneva hinna eest, rahvuslikud eelistused varustuskindluse tagamisel ja taastuvenergia toetamisel jms). See tekitab omakorda küsitavuse kuivõrd on võimalik saavutada edasisi kokkuleppeid erinevate meetodikate harmoniseerimise osas EL-i tasemel, mille Elering on eesmärgiks seadnud.

Arvestades seda, et EL-i elektrituru edasine reformimine kujuneb pikaajaliseks protsessiks, millega seondub palju küsitavusi ning mille lõpptulemus pole veel kaugelki selge, kujuneb EL-i liikmesriikide jaoks selles protsessis keskseks küsimuseks varustuskindluse tagamine. Seda eelkõige põhjusel, et EL-is on tänaseks juba heaks kiidetud mitmed regulatiivsed initsiatiivid (näit. LCP BREF, EU ETS reform), mis toovad järgmise regulatiivse perioodi alguses kaasa suures mahus olemasolevate tootmisvõimsuste sulgemisi. Samas turud uute võimsuste ehitamiseks vajalikke investeerimissignaale veel ei anna ja seda ka riikides, kus on juba täheldatav elektritootmisvõimsuste struktuurne puudujääk (näit. Poola). Paljudes Euroopa riikides on valitsused reageerinud sellele olukorrale erinevate võimsusturu elementide juurutamisega ja see trend jätkub (naaberriikides näiteks Lätis, Leedus, Poolas). Selles olukorras ei ole ka põhjendatud Eleringi väide, mille kohaselt on Euroopas rakendatava elektrituru mudeliks energiapõhine turg. On tõsiasi, et enamuses liikmesriikides on lisaks energiaturule juurutatud ka erinevad võimsusturu elemendid. Leiame, et kirjeldatud olukorras tuleks senisest märksa täpsemalt määratleda, millist liiki ja parameetritega tootmisüksusi peetakse varustuskindluse mõttes arvestatavateks (sh piiriülesele, kui on saavutatud kokkulepped varustuskindluse tagamiseks piiriülese koostöö alusel) ning sisustada visioon selle osas mida tähendab „elektri vaba liikumise tagamine piirkondadesse ja turgudele kus seda kõige rohkem vaja on“ (seda Eleringi defineeritud „turudisainiga seotud varustuskindluse probleemi“ kontekstis¹). Kuna me ei näe antud olukorras võimalust, et Euroopa elektriturgudel juba tekkinud ja peatselt lisatavate moonutuste mõju saaks kaduda lähiaastatel, siis jääb jätkuvalt suureks küsimuseks kas turud muutuvad investeerimiskõlblikuks enne, kui praegu varustuskindluse tagamist võimaldavad tootmisvarad suletakse või mitte.

Turuosalise kommentaar

Õigusaktides tuleks määratleda, millist liiki ja milliste parameetritega tootmisüksusi peetakse varustuskindluse ja julgeoleku mõttes arvestatavateks ning võtta ainult need aluseks Eesti varustuskindluse piisavuse hindamisel.

Varustuskindluse seisukohast on kitsaskohaks ka ebamäärasus võrgu arenduskohustuse täitmisel ning vastutuse määratlemisel seoses uute turuosaliste (näiteks energiaühistud) lisandumisega.

Eleringi kommentaar:

Tänane turuosalisi täiendavate kitsaskohtade välja toomise eest. Toodud kitsaskohad vajavad analüüsi ning süstematiseerimist Eleringi turuvisiooni struktuuris ning kontekstis. Analüüsimise toodud kitsaskohti ning püüame neid kajastada elektrituru visiooni uuendatud versioonis.

Mitme kitsaskoha üle on arutletud alljärgnevalt turuvisiooni tegevuste all. Soovime siinkohal avada mõned välja toodud kitsaskohtadest.

Turuosaline on välja toonud Eesti bilansituru mittetoimimise. Selles valdkonnas peame väga oluliseks sammuks esimesest jaanuarist 2018 käivitunud Balti ühist bilansijuhtimise lahendust. See on juba oluliselt suurendanud bilansituru läbipaistvust ning toonud alla bilansienergia kulusid.

Turuosaline on välja toonud konventsionaalse elektrituru disaini sobimatuse tuleviku, valdavalt tuule- ja päikeseenergia põhise, reaalsusega. Eleringi hinnangul, ja toetudes Puhta Energia Paketi mõjuanalüüsidele, on praeguse teadmise järgi energiapõhine elektriturg, plaanitud arenduste läbiviimisel, võimeline toime tulema ka uue olukorraga. Mõõname siiski, et praktika on tõe kriteerium ja turudisaini arendamisel tuleb jälgida ja arvestada praktilise reaalsusega.

Turuosaline on välja toonud kitsaskohana turudisaini kiire arendamise piiratud võimalikkuse. Euroopa elektrituru reegleid ei pruugi olla võimalik muuta piisava kiirusega, et see annaks investeerimissignaale varustuskindluse tagamiseks. Elering on välja toodud riskiga põhimõtteliselt nõus ning sellest riskist on osaliselt ajendatud ka Eleringi käivitatud elektrituru visiooni protsess. Siiski peame oluliseks paika panna visioon soovitud tulemusest turu arendamisel, enne kui alustada täiendavate administratiivsete meetmete välja töötamist, mis adresseeriks varasemate meetmete põhjustatud turumoonutusi. Elering peab mõistlikuks Puhta Energia Paketis toodud käsitlust võimsusmehhanismide kehtestamise kohta. Eelkõige tuleb tööd teha elektrituru disaini küsimustega. Turu toimimist parendavad tegevused tuleb ellu viia. Kui vaatamata turu disaini parendamisele ei ole riiklikult kokku lepitud varustuskindluse tase saavutatav, siis tuleb kaaluda võimsusmehhanismide kehtestamist. Seejuures tuleb luua võimalikult vähe turu moonutav ning võimalikult suurt geograafilist ala kattev võimsusmehhanism, kusjuures kavandada see pidades silmas selle ajutist iseloomu.

d. Kas visioonis pakutud lahendused on suures plaanis samm õiges suunas?

Turuosalise kommentaar

Arvame, et turu ja turu toimimist negatiivselt mõjutavate probleemide sõnastamine ja analüüsimine on kindlasti samm õiges suunas. Samas soovime Eleringil lahenduste otsimisel keskenduda eelkõige Eleringi pädevusse kuuluvatele teemadele, kus loodav lisaväärtus on potentsiaalselt kõige suurem. Eleringi visioonis ja antud avalikus konsultatsioonis pakutud lahenduste sisu ja selgitused jäid paljuski üsna üldsõnaliseks, mis ei võimaldanud meil ammendavaid kommentaare anda. Seetõttu loodame saada Eleringilt esmalt täiendavat infot meie poolt püstitatud küsitavuste osas ja fikseerida kasvõi indikatiivne tegevusplaan ja ajaline raamistik edasiste tegevuste osas.

Turuosalise kommentaar

Enamasti. Eriti väärrib tunnustust Eleringi soov jõuda piirkondliku (eriti Baltikumi) elektrituru regulatsioonide ja toimimise harmoniseerimiseni. Usume, et selle sisuks ja eesmärgiks on ka naabritega võrdsed (konkurentivõimsemised) tingimused turul nii Eesti elektritarbijatele kui elektritootjatele. Võimaliku võimsusturu rakendumise puhul tuleb arvestada ka olemasolevate mitte-keskkonnasõbralike võimsuste turule „tagasitoomise“ riskiga, mis ei tohiks olla kuidagi ebavõrdust tekitava loomuga või kahju tekitav uute investeeringutena tehtud tootmisüksuste suhtes. Õige hinna leidmise väljakutse tundub täna olevat suurim bilansienergia hinna kujunemise osas, kus hinna kujunemise ja tegevuste läbipaistvus vajaks parandamist.

Turuosalise kommentaar

Turuosalise hinnangul ei saa elektriturg anda täpseid signaale, milliseid tootmis- või muid ressursse vajatakse siseriikliku varustuskindluse ja julgeoleku tagamiseks. Visioonis puudub hinnang, kui suures ulatuses selle elluviimisel kaasneb luhtunud varasid ja kas täiendavalt saadud hüved korvavad neid. Näiteks kui järgida ettepanekut reaalaja andmevahetuse võimekusega uute kaugloetavate arvestite paigaldamiseks, siis tuleks välja vahetada kõik Eestis äsja paigaldatud kaugloetavad arvestid. Puudub ettekujutus, kas reaalaja lähedaselt saadavad andmed looksid nii palju väärtust, et korvata enneaegselt demonteeritud arvestite hindu? Tarbimise juhtimiseks ja andmehõiveks oleks otstarbekam kasutusele võtta arvestitest odavamad „targad“ lülitid.

Turuosalise kommentaar

Üldjoontes toimivad välja pakutud lahendused eesmärgipäraselt, kuid meie jaoks on oluline kaaluda turuosaliste kommentaare ning teha sisulisi korrekture nendest lähtuvalt.

Eleringi kommentaar:

Järeldame, et elektrituru visiooni kirja panemine, konkreetsete vajalike tegevuste välja pakkumine ja avaliku diskussiooni käivitamine on olnud vajalik algatus. Järeldame ka, et paljude pakutud tegevuste osas on olemas põhimõtteline üksmeel. Järgnevalt püüame koostöös turuosalistega konsensuslikke tegevusi ellu viia ja lahtiseid tegevusi täiendavalt arutada.

Täpsustades reaalaja andmevahetuse võimekusega arvestite kommentaari, siis Eleringi ettepanek oli tagada selline võimekus uute arvestite paigaldamise korral. Eleringi ettepanek ei ole vahetada välja praeguseid arvesteid. Loomulikult peavad täiendavaid kulusid nõudvad tegevused tagama, et luuakse rohkem väärtust, kui kantakse kulu. Juhul, kui järgmise põlvkonna arvestite paigaldamisel näib põhjendamatu reaalaja andmevahetuse võimekuse tagamine, siis palume turuosalistelt kindlasti sellekohast tagasisidet.

Elering keskendub oma tegevustes kindlasti peamiselt teemadele, kus lahenduste leidmine kuulub Eleringi pädevusse. Turuvisiooni koostades oleme aga püüdnud katta kõik olulisemad väljakutsed, mis elektriturge mõjutavad, kuna ainult täielikku visiooni omades saab liikuda kõigi tegevustega samas suunas. Kattes ainult süsteemihalduri pädevuse teemad jääb võimalus, et teiste elektriturgu mõjutavate tegevustega liigutakse koordineerimata täpselt vastupidises suunas.

Teine osa. Tagasiside Eleringi elektrituru visioonis välja pakutud tegevustele

1. MADALAD TURUHINNAD / ÕIGLANE KONKURENTS

Optimaalsed taastuvenergia toetused ja varustuskindlus

Eleringi ettepanek:	Kes?	Mida?	Eleringi tegevus
Vähendada taastuvenergia toetuseid järk-järgult eesmärgiga asendada toetused turupõhise emissioonikaubandusega	EL ja liikmesriigid	Toetuste skeemide muutmine	Ettepaneku esitamine otsustajatele ja selle toetamine

Turuosalise kommentaar

Ei poolda kunstlikke turumoonutusi

Turuosalise kommentaar

Kahjuks ei kompenseeri meie arvates emissioonikaubandus (senise arusaama põhjal sellest) ja sellest tekkinud võimalik keskmise elektri hinna tõus kütusevabade taastuvenergiaüksuste tulubaasi e. "asendus" selles küsimuses on kindlasti eksitav termin.

Turuosalise kommentaar

Konsultatsiooniettevõtte ECOFYS on avaldanud Euroopa Komisjoni tellimisel raporti („Phasing out economic support to mature renewables?“), kus on leitud, et selleks et kütusevabade taastuvenergia lahenduste toetamine enam vajalik poleks, peavad tulud avatud elektriturult katma tootmiskulusid ning riskid investeerimise teostamisel olema investoritele talutavad. Raport leiab, et on ebaselge, kas sellised tingimused EL-s isegi 2030 a. perspektiivis saavutatakse ning kuni nende tingimuste loomiseni on jätkuvalt vajalik taastuvatest allikatest toodetud elektrienergia toetamine. Selleks, et toetustest kütusevabade tehnoloogiatele loobuda, oleks vajalik taastuvenergiat soosivate poliitika ettenähtavust ja stabiilsust, jätkuvat tehnoloogia hindade alanemist, häid finantseerimistingimusi, vähendada administratiiv ning võrguühendusega seotud kulusid ja riske, vähendada turuga seotud kulusid (nt bilnansienergiaturu liberaliseerimine), elektriturul nn hädaabiteenuste turul taastuvenergia elektrijaamade osalemise võimaldamine, fossiilenergia õiglane maksustamine (mitte ainult CO₂) ning sellest tulenev fossiilallikate hinnatõus, fossiilenergia subsiideerimise lõpetamine, paindlike lahenduste suurem osakaal elektriturul (salvestus, nõudluse juhtimine, turureeglite muutmine, ühendustesse investeerimine). Enamus nendest reformidest tuleb ellu viia EL või regionaalsel tasandil (ja ka globaalsel), samas on ka otsuseid mida saaks teha riigisiselt nt administratiiv ja võrguühendustega seotud kulud või poliitika stabiilsus. Sellest tulenevalt ootame Eleringilt, et Elering võtaks seisukoha ka fossiil- ja tuumaelektrijaamadele makstavate subsiidiumite ning nende kaotamise osas. Sealhulgas leiame, et Elering peaks otsustajatele selgelt teadvustama ka seda, et kõige suurem fossiilenergia subsiidium on madal CO₂ hind ETS ning et CO₂ hinnad peavad kordades tänasega võrreldes suurenema selleks, et oleks võimalik asendada toetused turupõhise emissioonikaubandusega. Samas ei tähenda see seda, et innovatiivsete uute, mitte turukütusevabade taastuvenergia tehnoloogiate toetamisest oleks võimalik loobuda.

Turuosalise kommentaar

1. Me ei pea võimalikuks olemasolevatele projektidele võimaldatavate taastuenergia toetuste järg-järgulist vähendamist ja nende asendamist turupõhise emissioonikaubandusega. Uue taastuenergia direktiivi viimase drafti kohaselt (vt art 6) ei tohiks olemasolevate projektide majanduslikku jätkusuutlikkust mõjutavaid muudatusi toetuskeemides teha, kui seda võimalust ei ole toetuskeemide algupärasel versioonis ette nähtud. Seda põhjusel, et sellised muudatused ei pruugi üksnes mõjutada olemasolevate taastuenergia projektide majanduslikku jätkusuutlikkust vaid ka taastuenergia valdkonna investeerimiskliimat tervikuna (sh pankade poolt võimaldatavaid laenuintresse jms). Usume, et uue direktiivi kirjeldatud sätted on mõistlikud ja nendest tuleks ka Eleringil enda visioonis lähtuda.

2. Mis puudutab emissioonikaubandust, siis EU ETS-i reformis on tänaseks EL-i tasemel juba kokku lepitud ja see kokkulepe ei sisalda sätteid, mille kohaselt taastuenergia toetused tuleks asendada emissioonikaubandusega.

NB! Kui Elering ei pea enda ettepanekuga tegelikult silmas olemasolevatelt projektidelt taastuenergia toetuste ära võtmist ja nende asendamist emissioonikaubandusega, siis soovime Eleringil enda ettepaneku tausta paremini selgitada.

NBB! Uute projektide puhul korraldatavate vähempakkumiste korral võib küll eeldada, et tingituna EU ETS-i reformist saab elektri turuhind edaspidi tõusma ja seetõttu väheneb ka taastuenergia toetusvajadus, kuid praeguse regulatsiooniga mingit heitmeühiku hinda turul tagada ei ole võimalik.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline peab oluliseks, et taastuenergia toetusi hakatakse vähendama järk-järgult ning leiame, et tulevikus võiks elektriturg toimida turupõhiselt ilma täiendavate taastuenergia toetusteta.

Turuosalise kommentaar

Tegevusel/ettepanekul on vähene seos Eleringi põhitegevustega.

Soovitame Eleringil nendele tegevustele mitte keskenduda.

Eleringi kommentaar:

Madalad turuhinnad on tekitanud olukorra, kus ükski investering elektrienergia tootmisvõimustesse ei suuda saavutada minimaalset kasumlikkust ilma toetusteta. Olukord, kus toetused moodustavad peaaegu kaks kolmandikku tootjate tulust, kajastab olukorda, et administratiivsete sekkumiste tulemusena on hinnasignaalid moonutatud. Elering toetab lähenemist, kus elektri hinna osakaal tootjate tulubaasis järk-järgult suureneb ja administratiivsed meetmed vähenevad.

Emissioonikaubanduse ja taastuenergia toetamise osas peame oluliseks eesmärkide selgust. Juhul, kui mõlema peamiseks eesmärgiks on kasvuhoonegaaside emissioonide vähendamine ning sellega kliimamuutuste vähendamine, siis Eleringi hinnangul piisab pikemas perspektiivis ainult emissioonikaubandusest. Emissioonikaubandus on kahest meetodist turupõhisem, tagades emissioonide vähendamise (täpselt kokkulepitud ulatuses) kõige soodsamate lahendustega. Üheaegselt kahe poliitilise meetme kasutamine sama eesmärgi saavutamiseks pärsib mõlema toimimist.

Täpsustame, et meie ettepanek on vähendada toetusi uute võimsuste turule toomisel. Eleringi hinnangul ei saa vähendada juba tehtud investeringute toetuseid, kuna selliste tootmisvõimsuste investeringute tegemisel on toetustega arvestatud. Väga oluline on säilitada ning parandada elektrituru investeerimiskeskonda, mille puhul üheks teguriks on õigustatud ootuse printsiibist lähtumine.

Arendada välja turupõhised taastuvenergia toetuste oksjonid	Liikmesriigid	Toetuskeemina oksjonite kasutamine; võimalikult vähese turgumoonutava mõjuga oksjonite disainimine	Parima oksjoni meetoodika leidmine Eesti taastuvenergia eesmärgi täitmiseks ning vastava ettepaneku esitamine otsustajatele
---	---------------	--	---

Turuosalise kommentaar

1. Turupõhiste taastuvenergia vähempakkumiste korraldamise nõue sisaldub juba praegu kehtivates Euroopa Komisjoni riigiabi suunistes (kehtib alates 01.01.2017 uute projektide suhtes – vt. suuniste punkti 126). Riigiabi suunised näevad ühtlasi ette ka võimalike eritüübiliste vähempakkumiste korraldamist pidades silmas eelkõige innovatiivsete tehnoloogiate toetamist, tootmisportfelli mitmekesistamist, võrkude piiranguid ja stabiilsust jms.

2. Usume, et võrguettevõtetal on oluline roll eelkõige varustuskindluse alaste põhimõtete sõnastamisel ja nende põhimõtete integreerimisel vähempakkumiste meetoodikasse, sest ilmastikust sõltuva tootmise üha suurenev turuletulek võib tuua kaasa võrkude piiranguid, mingite spetsiifiliste tehnoloogiate eelisarendamise vajadust jms tagamaks, et taastuvenergia arendamine võtaks lisaks võimalikult suurele kulutõhususele arvesse ka üldise varustuskindluse tagamisega seonduvaid vajadusi.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline peab oluliseks, et taastuvenergia toetusi hakatakse vähendama järk-järgult ning leiame, et tulevikus võiks elektriturg toimida turupõhiselt ilma täiendavate taastuvenergia toetusteta.

Turuosalise kommentaar

Oksjonite põhimõtted võiksid olla sarnased kõigis piirkonna /EL riikides, et vältida ebavõrdset konkureerimist piirkondlikult elektriturul. Sarnased põhimõtted peaksid olema tagatud nii taastuvenergia tootmisüksuste rajamisel ja elektrivõrku ühendamisel aga ka hilisemal opereerimisel, mis tähendab ka sarnastel alustel bilansivastutuse kohustust ja korraldust. Olemasolev Leedu ja Läti lähenemine taastuvenergia üksuste bilnasikohustuse korraldamisel ei saa olla aktsepteeritav.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline on kindlal seisukohal, et turupõhise oksjonisüsteemi rakendamine on vajalik. Samas leiame, et tootmisportfelli mitmekesistamise, varustuskindluse, ressursside optimaalse kasutuse jms. seisukohalt on otstarbekas rakendada tehnoloogiapõhiseid toetuste vähempakkumisi. Näiteks biomassi kasutavad koostootmisjaamad pole elektrienergia hinnapõhiselt suutelised konkureerima maismaatuulikutega, ent arvestades nii elektri kui ka soojuse tootmise bilanssi, siis on koostootmisjaamad tarbija seisukohalt väga soodsaks viisiks taastuvenergia riiklike eesmärkide saavutamiseks.

Turuosalise kommentaar

Ei poolda kunstlikke turumoonutusi

Turuosalise kommentaar

Tegevusel/ettepanekul on vähene seos Eleringi põhitegevustega. Soovitame Eleringil nendele tegevustele mitte keskenduda.

Eleringi kommentaar:

Elering toetab seisukohta, et oksjonid on efektiivseim viis parimate investeerimisprojektide selgitamiseks ja oksjonite disain peaks peale hinna jälgima ka uute tootmisvõimuste mõju nii varustuskindlusele kui ka teistele Eesti energiamajanduse eesmärkidele.

Elering on tegemas koostööd teiste Euroopa süsteemihalduritega, et jagada kogemusi oksjonimetoodikate kohta. Erinevatel Euroopa riikidel on juba kogemused taastuenergia oksjonite korraldamisel ning kasulik on seda kogemust jagada ja leida parimad praktikad.

Harmoniseerida taastuenergia oksjonite läbiviimise kord, toetusmehhanism, toetuskeem ja toetuste määrad liikmesriikide vahel vähemalt regionaalselt	EL ja liikmesriigid	Harmoniseeritud taastuenergia toetustes kokku leppimine	Ettepaneku esitamine otsustajatele ning toetuskeemi juhtimine
---	---------------------	---	---

Turuosalise kommentaar

On oluline avada liikmesriikide taastuenergia oksjonid potentsiaalsetele pakkujatele teistest riikidest vähemalt regionaalselt. Samuti on oluline, et erinevates liikmesriikides pärit tootjate vahel oleks tagatud võrdne konkurentsituatsioon. Näiteks täna erinevad liikmesriigiti väga oluliselt liitumistingimused ja võrgutasud ning selles võrdluses on Eesti taastuenergia arendajad oluliselt halvemas konkurentsiolekorras võrreldes arendajatega teistest liikmesriikidest. Erinevuste tasandamiseks ja võrdsete tingimuste loomiseks tuleks rakendada EL, regionaalseid või riiklikke meetmeid.

Turuosalise kommentaar

Vt. eelmist kommentaari

Turuosalise kommentaar

1. Arvestades seda, et Eesti kuulub nende nelja (4) EL-i liikmesriigi hulka, kus arendaja peab maksma kinni kõik projektide arendamisega seonduvad kulud, toetame me väga toetusmehhanismide ja toetuskeemide harmoniseerimist laiemal regionaalsel alusel. Kesk-Euroopa riikidest viimasel ajal laekuvad teated, mille kohaselt tehakse uusi tuuleparke ca 40 €/MWh turuhinna vastu on võimalikud üksnes seetõttu, et arendajad ei pea nendes riikides kandma kõiki projekti võrguarendusega ja liitumisega seonduvaid kulusid, mis on eriti kõrged meretuuleparkide puhul.

2. Arvestades seda, et järgmisel aruandeperioodil on taastuenergia arendamise eesmärk EL-i ülene ja eesmärkide täitmisel soodustatakse piiriülese mõjuga ja nn. paindlike koostöömehhanismidega seonduvate projektide arendamist, peab Eesti enda arendajate piiriülese konkurentsivõime tagamiseks suutma läbi suruda toetuskeemide harmoniseerimise regionaalsel tasemel või vaatama üle Eestis arendatavate projektide toetamise tingimused. Vastasel korral ei ole Eesti arendajatel võimalik uute projektide arendamisel paindlikest koostöömehhanismidest kasu saada.

Turuosalise kommentaar

Ei poolda kunstlikke turumoonutusi

Turuosalise kommentaar

Tegevusel/ettepanekul on vähene seos Eleringi põhitegevustega. Soovitame Eleringil nendele tegevustele mitte keskenduda.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline peab oluliseks, et taastuenergia toetusi hakatakse vähendama järk-järgult ning leiame, et tulevikus võiks elektriturg toimida turupõhiselt ilma täiendavate taastuenergia toetusteta.

Eleringi kommentaar:

Elering on seisukohal, et oksjonipõhimõtted erinevates riikides peaksid olema võimalikult sarnastel alustel tagamaks tootjale võrdsed konkurentsitingimused, mistõttu on oluline reeglite harmoniseerimine.

Arendada päritolutunnistuste laialdasemat kasutuselevõttu ja piiriülest infovahetust

Liikmesriigid,
Elering

Päritolutunnistuste kasutamine elektrienergia päritolu tõendamiseks, seal hulgas ka piiride üleselt

Päritolutunnistuste süsteemi väljaarendamine Eestis, päritolutunnistuste piiriülese liikumise võimaldamine

Turuosalise kommentaar

Oleme seisukohal, et need on nn rutiinsed tegevused, mille osas turuosalistes ootavad kiiret edasiminekut.

Turuosalise kommentaar

1. Praegu kehtiva taastuenergia direktiivi kohaselt on päritolutunnistus mõeldud eelkõige toodetud energia päritolu tõendamiseks ning liikmesriigid on kohustatud tunnustama teistes liikmesriikides välja antud päritolutunnistusi juhul, kui neid sellel otstarbel kasutatakse. Seoses äritegevuse arendamisega regiooni riikides oleme mitmeid aastaid seda instrumenti ka kasutanud.
2. Elering soovib enda visioonipaberis päritolutunnistuste laiemat kasutamist, mis peaks aitama kaasa tarbijate ja elektrimüüjate kaasamisele taastuenergia arendamisel ja parandama koostööd erinevate riikide vahel. Paraku ei ole Elering kuidagi kirjeldanud milles see laiem kasutamine seisneda võiks. Oleme kindlasti huvitatud kuulamast milliseid täiendavaid võimalusi Elering siin näeb.
3. Elering on kirjeldanud kui positiivset algatust uue taastuenergia direktiivi draftis tehtud ettepanekut, mille kohaselt taastuenergia toetust saavad tootjad ei saa enda kasutusse nende toodangu eest emiteeritavaid päritolutunnistusi ja vastavad tunnistused müüakse oksjonil, millest laekuva tulu arvel vähendatakse tarbijate koormust tootjate kulude (st toetuste) katmisel. Me ei jaga seda seisukohta ja leiame, et tegemist on niigi fragmenteeritud päritolutunnistuste turu täiendava killustamisega, mis võttes arvesse päritolutunnistuste väga madalat hinda ei võimalda tarbijate jaoks märkimisväärset kulude kokkuhoidu ning tõenäoliselt vähendab päritolutunnistuste kasutamist tervikuna. Lisaks tekitab selline lähenemine juurde süsteemi administreerimise kulusid, mis võivad tarbijate kulude kokkuhoiu efekti ära nullida.

Turuosalise kommentaar

Ei poolda kunstlikke turumoonutusi

Turuosalise kommentaar

Meie arvates töötab tänane süsteem juba päris hästi ning sellekohane täiendav tegevus vajaks täpsemat selgitamist.

Kindlasti ei toeta me päritolutunnistuste tootjatele mitte-väljastamist vaatamata sellele kas tootjat saab taastuenergia toetust või ei. Täna on päritolutunnistuste majanduslik mõju nii tootjatele kui tarbijatele äärmiselt tagasihoidlik (seoses tarbijate veel vähese taastuenergia

tarbimise väärtustamisega) aga läbi päritolutunnistuste väljastamise, müügi/ülekanndmise ja mahakandmise on võimalik tarbida dokumenteeritud taastuvenergiat

Turuosalise kommentaar

Turuosaline peab oluliseks, et taastuvenergia toetusi hakatakse vähendama järk-järgult ning leiame, et tulevikus võiks elektriturg toimida turupõhiselt ilma täiendavate taastuvenergia toetusteta.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on Eesti konkurentsivõime jaoks tähtsa küsimusega.

See on tegevus, millele Elering peaks eraldama piisavalt ressursse ja kompetentsi, et tagada päritolutunnistuste süsteemi nõutud funktsionaalsus.

Eleringi kommentaar:

Elering toetab lähenemist, et päritolutunnistus võiks lisaks tarbimise tõendamise funktsioonile olla täiendav turupõhine tuluallikas taastuvenergia tootjale, kuid praegune päritolutunnistuste madal hinnatase arusaadavalt ei soodusta aktiivset kauplemist.

Eleringi eesmärk on kaasa aidata päritolutunnistuste kasutamise levikule ja nõudluse kasvule. Kavas on aidata kaasa tarbijate teadlikkuse kasvule taastuvenergia tarbimise osas ja taastuvenergia väärtustamisele.

Päritolutunnistuste pakkumise piiramine tootjate arvelt, kelle toodangut juba subsideeritakse, aitaks luua eelduseid päritolutunnistuste hinna kasvule, mis turupõhise instrumendina võiks soosida taastuvenergia turuletulekut.

Elering jätkab tegutsemist AIB liikmena panustades üle-euroopaliste kauplemisreeglite pidevasse täiustamisesse ja tagab piiriülese sujuva kauplemise päritolutunnistustega.

Õiglane elektrikaubandus kolmandate riikidega

Eleringi ettepanek:	Kes?	Mida?	Eleringi tegevus
Rakendada kolmandate riikide piiridel nn konkurentsituatsiooni tasakaalustav tasu võttes arvesse võimsustasu, keskkonna kaitse jm ebavõrdset konkurentsituatsiooni tekitavad aspektid	Balti riikide ministeeriumid ja TSOd	Kauplemise tasu välja töötamine ja kehtestamine	Tasu välja töötamise toetamine analüüsidega

Turuosalise kommentaar

Nõus aga seda tuleb teha piisava etteteatamistähtajaga, vähemalt 3 aastat!

Turuosalise kommentaar

Turuosaline leiab, et paremaks turu toimimiseks tuleb harmoniseerida turukorraldust Baltikumis. Turuosaline peab parimaks lahenduseks, et elektri kaubandus kolmandate riikidega tuleks lõpetada, kui see pole võimalik, siis sätestada harmoniseeritud reeglid 3-ndate riikidega, nii, et need ei diskrimineeriks Euroopas tegutsevaid turuosalisi. Turuosaline on seisukohal, et Leedu-Valgevene piiril olev nõ. ülekandetasu tuleks eemaldada, kui see pole võimalik, siis tasu tuleks määrata nii ekspordi- kui ka impordi jaoks ja konkreetsete tasude osas tuleks kehtestada metoodika.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on teemaga, mis vajab ühist lähenemist Balti riikide poolt. Balti riigid töötavad praegu kolmandate riikide hinnaerinevust maandava tariifi terviklahenduse leidmiseks.

Turuosalise kommentaar

1. Soovitame kolmandate riikide suhtes kavandatavate meetmete arutelul alati täpsustada, milliseid riike konkreetsel juhul silmas peetakse. Seda põhjusel, et „kolmandate riikide“ hulka kuulub ka näiteks Sveits (kes on ühendanud enda heitmekaubanduse süsteemi EL-i omaga), edaspidi UK jms. St. kõiki kolmandaid riike ei saa ega tohi kohelda ühtemoodi, riike tuleb vaadata eraldi lähtudes nende kliima ja energiapoliitikatest ning nende lepingulistest sidemetest EL-ga.
2. Mis puudutab piiriülest kaubandust Venemaaga ja Valgevenega, siis kindlasti on antud juhul tegemist ühe olulisema Balti elektrituru moonutuse allikaga, mis vajab tasakaalustamist. Kusjuures moonutuse allikaks ei ole üksnes CO2 hinna puudumine, energiatootmisele kehtestatud madalamad keskkonnanõuded ja võimsusturu olemasolu Venemaal vaid ka Vene/Valgevene elektriturgude täielik suletus Balti turuosalistele (välja arvatud Leedus registreeritud Inter RAO tütarfirma). St. Venemaa ja Valgevene poolel on piiriülesed ülekandevõimsused antud Inter RAO-le eksklusiivseks kasutamiseks. Ükski teine turuosaline ei saa neid võimsuseid ekspordiks ega impordiks kasutada. Lähtudes viimasest ei pea me põhjendatuks ka kartust, et võimalike tasakaalustavate meetmete kehtestamine Balti riikide poolt võiks olla vastuolus WTO reeglitega, sest Venemaa de facto ise rikub mittediskrimineerimise põhimõtet, mistõttu oleks meetmete kehtestamine Balti riikide poolt hädavajalik pariteetsuse saavutamiseks.
3. Seega, lähtudes eelnevast, me toetame tasakaalustavate meetmete (imporditariif vms) rakendamist Venemaalt/Valgevenest imporditud elektrile. Milliseid komponente ja millises ulatuses meetmete kujundamisel arvesse võtta on keerulisem küsimus. Lisaks Venemaale rakendatakse võimsusturu elemente täna näiteks ka Lätis, Soomes ja Rootsis. Võimsusmehhanismide väljatöötamise kavatsusest on teatanud Poola ja Leedu. Samas omab Venemaal rakendatav võimsusturg Baltikumis kaugelt kõige enam moonutavat mõju, sest see ei võta kuidagi arvesse Baltikumis kujuneva nõudluse ja pakkumise kõverat ning Balti turgude avatus sellele moonutusele on suhteliselt suurem, kui näiteks Soomel. Kõige läbipaistvamateks moonutuste allikateks on mõistagi CO2 hinna puudumine Venemaal/Valgevenes ja nende elektriturgude täielik suletus Balti turuosalistele.
4. EL-i heitmekaubanduse direktiivi kohaselt süsinikuleket EL-i elektritööstuses ei eksisteeri ja süsinikulekke kvoote EL-i elektritootjatele ei võimaldata. Tänapäevane tegelik olukord Balti riikides viitab vastupidisele. Olukord, kus Leedu impordib ca 70% tarbitavast elektrist (sh suure osa kolmandatest riikidest) ja on passiivne kodumaiste tootmisvõimsuste arendamisel ning sama ajal toimub suures mahus uute tootmisvõimsuste arendamine Leeduga piirnevas Kaliningradi regioonis eesmärgiga suurendada eksporti Balti riikidesse, viitab reaalsele süsinikulekke olukorrale ja probleemi tõsiduse suurenemisele. Arvestades CO2 hinna prognoositavat kasvu peale MSR-i rakendamist 2019. aastal, võib süsinikulekkest juba lähiaastatel kujuneda suurim piiriülese iseloomuga turumoonutus, mis võimaldab

Inter RAO-I teenida põhjendamatult suuri kasumeid. Selle moonutuse tasakaalustamine peaks WTO kontekstis olema kaitstav keskkonnakaitse alaste erisustega.

NB! Kuigi elektri kaubandus on WTO kontekstis üsna puudulikult reguleeritud, tuleks meetmete kavandamisest kindlasti informeerida ka Euroopa Komisjoni, kellele kuulub EL-is eksklusiivne kaubanduspoliitika kujundamise pädevus.

Turuosalise kommentaar

Toetame lähenemist, millega rakendada kolmandate riikide piiridel tasakaalustavaid tariife.

Eleringi kommentaar:

Järeldame, et turuosalisel näeval selget probleemi tänases elektri kaubanduse lahenduses Venemaa ja Valgevenega. Töötame selle nimel, et leida küsimusele nii võimalikult kiire vahelahendus, kui ka jätkusuutlik pikaajaline lahendus.

Täname turuosalise täpsustuse eest kolmandate riikide mõiste osas. Elering on antud juhul mõelnud tõe poolest elektri kaubandust Vene Föderatsiooni ning Valgevene Vabariigiga ning võtame selle täpsustuse arvesse visiooni uuendamisel.

Kaaluda kaubanduse piiramist kuniks õiglase konkurentsituatsiooni tagamiseni	Balti riikide ministriumid	Vaheperioodiks kolmandate riikidega kauplemise lõpetamine	Protsessi toetamine analüüsides
--	----------------------------	---	---------------------------------

Turuosalise kommentaar

Turuosaline leiab, et paremaks turu toimimiseks tuleb harmoniseerida turukorraldust Baltikumis. Turuosaline peab parimaks lahenduseks, et elektri kaubandus kolmandate riikidega tuleks lõpetada, kui see pole võimalik, siis sätestada harmoniseeritud reeglid 3-ndate riikidega, nii, et need ei diskrimineeriks Euroopas tegutsevaid turuosalisi. Turuosaline on seisukohal, et Leedu-Valgevene piiril olev nõ. ülekandetasu tuleks eemaldada, kui see pole võimalik, siis tasu tuleks määrata nii ekspordi- kui ka impordi jaoks ja konkreetsete tasude osas tuleks kehtestada meetodika.

Turuosalise kommentaar

Seisukoht puudub.

Turuosalise kommentaar

1. Ebavõrdset konkurentsipositsiooni tasakaalustavate meetmete väljatöötamine ja kooskõlastamine võtab kindlasti aega. Tegemist on nii tehniliselt, kui ka poliitiliselt keeruliste küsimustega. Seetõttu tuleks tasakaalustavate meetmete väljatöötamise ja rakendamise eelselt anda prioriteet EL-i liikmesriikide vahelisele kaubandusele. See tähendab, et piiriülest ülekandevõimsust jaotatakse kolmandate riikidega kaubanduseks üksnes siis, kui kõik EL-i liikmesriikide vahelise kaubanduse ressursid on juba ammendatud. Eelkõige puudutab see impordi Valgevenest, mis koormab Eesti-Läti ristlõiget. Kahjuks ei ole Balti TSOd isegi selles küsimuses suutnud kokkulepet saavutada.

2. Juhul, kui kolmandate riikidega kauplemise lõpetamine ei ohusta ühegi EL-i liikmesriigi (Leedu) varustuskindlust, oleme valmis toetama ka kolmandate riikidega kauplemise lõpetamist nõ. vaheperioodil.

Turuosalise kommentaar

Nõus aga seda tuleb teha piisava etteteatamistähtajaga, vähemalt 3 aastat!

Turuosalise kommentaar

Tegemist on teemaga, mis vajab ühist lähenemist Balti riikide poolt. Balti riigid töötavad praegu kolmandate riikide hinnaerinevust maandava tariifi terviklahenduse leidmiseks.

Eleringi kommentaar:

Järelname, et turuosalisel näevad selget probleemi tänases elektrikaubanduse lahenduses Venemaa ja Valgevenega. Töötame selle nimel, et leida küsimusele nii võimalikult kiire vahelahendus, kui ka jätkusuutlik pikaajaline lahendus.

Analüüsida võimalust rakendada üleminekuperioodil kolmandate riikide piiridel regionaalne hinnaerinevust maandav tariif

Balti riikide ministereeriumid ja TSOd

Üleminekuperioodi kauplemise tasu välja töötamine ja kehtestamine

Tasu välja töötamise toetamine analüüsides

Turuosalise kommentaar

Nõus aga seda tuleb teha piisava etteteatamistähtajaga, vähemalt 3 aastat!

Turuosalise kommentaar

Seisukoht puudub.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline leiab, et paremaks turu toimimiseks tuleb harmoniseerida turukorraldust Baltikumis. Turuosaline peab parimaks lahenduseks, et elektrikaubandus kolmandate riikidega tuleks lõpetada, kui see pole võimalik, siis sätestada harmoniseeritud reeglid 3-ndate riikidega, nii, et need ei diskrimineeriks Euroopas tegutsevaid turuosalisi. Turuosaline on seisukohal, et Leedu-Valgevene piiril olev nõ. ülekandetasu tuleks eemaldada, kui see pole võimalik, siis tasu tuleks määrata nii ekspordi- kui ka impordi jaoks ja konkreetsete tasude osas tuleks kehtestada meetoodika.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on Eesti (jt teiste Balti riikide) konkurentsivõime jaoks tähtsa küsimusega.

See on tegevus, millele Elering peaks eraldama piisavalt ressursse ja kompetentsi, et tagada kvaliteetne (ning kiire) lahendus.

Oluline on ka teiste riikide TSO-de koostöö edendamisse panustamine.

Turuosalise kommentaar

Mida kiiremini Balti riigid kolmandate riikide kaubanduse osas tasakaalustavaid meetmeid rakendavad seda parem. Oleme seisukohal, et Balti riigid ei peaks otsima „lõplikku lahendust“, mis kõik moonutused ühe korraga tasakaalustab. Üleminekuperioodil esialgsete tasakaalustavate meetmete rakendamine on kindlasti märksa mõistlikum, kui praeguse olukorra, kus igasugused tasakaalustavad meetmed puuduvad, jätkumine.

Eleringi kommentaar:

Järelname, et turuosalisel näevad selget probleemi tänases elektrikaubanduse lahenduses Venemaa ja Valgevenega. Töötame selle nimel, et leida küsimusele nii võimalikult kiire vahelahendus, kui ka jätkusuutlik pikaajaline lahendus.

Kohelda kõiki kolmandate riikide piire võrdselt ja harmoniseerida rakendatavad meetmed vähemalt regionaalsel tasandil	Balti riikide ja Soome ministriumid ja TSOd	Ühtse metoodika rakendamine kolmandate riikidega elektriga kauplemisel	Protsessi toetamine analüüsidega
<p>Turuosalise kommentaar Seisukoht puudub.</p> <p>Turuosalise kommentaar Nõus aga muudatsustest tuleks ette teatada vähemalt 3 aastat!</p> <p>Turuosalise kommentaar Lähiperioodil keskendume Balti riikide ühise lahenduse rakendamise nimel. Alles seejärel saab liikuda suurema regiooni lahenduse poole, kui see on realistlik ning mõistlik.</p> <p>Turuosalise kommentaar Tegemist on ideaalvariandiga, sest moonutused Balti turule ei ilmne mitte üksnes läbi Leedu vaid ka läbi Soome toimuva kaubanduse. Samas on tõenäoliselt tegemist kõige pikemat ettevalmistust vajava ettepanekuga, mistõttu ei peaks sellele antud hetkel põhirõhku asetama. Balti riigid peavad esmalt suutma demonstreerida enda võimekust isekesi millegis kokku leppida. Soome kaasamine võiks seetõttu jääda järgmistesse etappidesse.</p> <p>Turuosalise kommentaar Turuosaline leiab, et paremaks turu toimimiseks tuleb harmoniseerida turukorraldust Baltikumis. Turuosaline peab parimaks lahenduseks, et elektrikaubandus kolmandate riikidega tuleks lõpetada, kui see pole võimalik, siis sätestada harmoniseeritud reeglid 3-ndate riikidega, nii, et need ei diskrimineeriks Euroopas tegutsevaid turuosalisi. Turuosaline on seisukohal, et Leedu-Valgevene piiril olev nõ. ülekandetasu tuleks eemaldada, kui see pole võimalik, siis tasu tuleks määrata nii ekspordi- kui ka impordi jaoks ja konkreetsete tasude osas tuleks kehtestada metoodika.</p>			
<p>Eleringi kommentaar: Järelname, et turuosalised näevad selget probleemi tänases elektrikaubanduse lahenduses Venemaa ja Valgevenega. Töötame selle nimel, et leida küsimusele nii võimalikult kiire vahelahendus, kui ka jätkusuutlik pikaajaline lahendus.</p>			

2. MADAL TARBIMISE HINNATUNDLIKKUS / TARBIAFOOKUS

Turupõhised hinnasignaalid

Eleringi ettepanek:	Kes?	Mida?	Eleringi tegevus
---------------------	------	-------	------------------

Avada jaeturud kõigile Euroopa elektritarbijatele ning lõpetada elektrienergia hindade reguleerimine	EL ja liikmesriigid	Viimaste reguleeritud hindade kaotamine elektri jaeturul	Ettepaneku kommunikatsioon otsustajatele
--	---------------------	--	--

Turuosalise kommentaar

Toetame ja ootame selle kiiret elluviimist piirkondlikult elektriturul

Turuosalise kommentaar

Toetame tugevalt kõikide liikmesriikide jaeturgude liberaliseerimist ja elektrienergia hindade reguleerimise lõpetamist. Puhta Energia Paketi ellurakendamine on sisuliselt võimatu, kui tarbijatel puudub võimalus elektriturul aktiivselt osaleda. Nõustume, et sotsiaalselt haavatavate elanikkonna gruppide toetamine peaks jätkuma, kuid oleme seisukohal, et nende toetamine on efektiivsem, kui seda tehakse antud tarbijagrupile suunatud spetsiifiliste meetmete abil, mitte kogu jaeturu suhtes reguleeritud hinda rakendades.

NB! Paraku suur osa EL-i liikmesriike selle ettepanekuga Puhta Energia Paketi läbirääkimistel ei nõustunud.

Turuosalise kommentaar

Tegevusel/ettepanekul on vähene seos Eleringi põhitegevustega.

Soovitame Eleringil sellele tegevusele mitte keskenduda.

Turuosalise kommentaar

Toetame ettepanekut.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline nõustub Eleringi ettepanekuga, et jaeturud tuleb avada kõigile tarbijatele ja ühtlasi lõpetatakse jaehindade reguleerimine liikmesriikides, kuid samas amet toob välja, et tegemist on iga liikmesriigi otsusega.

Eleringi kommentaar:

Peame jaeturgude avamist oluliseks küsimuseks, kuna ainult nii on võimalik avada jaetarbijate paindlikkus elektrituru jaoks. Samamoodi on ainult nii võimalik tuua elektriturust saadav kasu ka jaetarbijateni. Niikaua, kui jaetarbijate elektri hind on reguleeritud ei ole neil võimalik anda elektriturul hinnasignaale ega ka neile reageerida.

On selge, et jaeturgude avamine Euroopas ei ole Eleringi pädevuses ning meie tegevus saab piirduda ülal toodud probleemistiku selgitamisele turudisainiga seotud osapooltele.

Kehtestada võimsuskomponendiga võrgutasud nii jaotus- kui ka ülekandevõrkude puhul	TSoD, DSoD	Võimsuskomponendiga ülekandetariifi rakendamine
--	------------	---

Turuosalise kommentaar

Võrgutasude kehtestamisel tarbijate osas tuleb silmas pidada naaberriikide, kui võimalike investeeringute tegemise pärast võistlevate konkurentide, tegevust ning tootmise poolelt võrdset kohtlemist tootjate konkureerimisel piirkondlikult elektriturul. Seondub punktis 1 küsitud võrdse konkurentsi tagamisega piirkondlikul turul. Siin ei tohi arendada midagi sellist, mis tundub küll lokaalselt tore algatus aga tekitaks ülekohtuselt ebavõrdse positsiooni piirkonnas nii tarbijate kui tootjate jaoks. Samuti ei tohiks selliste algatustega tekitada kahju

investoritele kes on arvestanud stabiilse keskkonnaga (kulubaasiga) reguleeritud äride osas. Elektrilevi tegevus 2017.aastal oli kui halb näide võimalikust käitumisest selles küsimuses!

Turuosalise kommentaar

Toetame ettepaneku analüüsimist. Muudatused võrgutasudes sh võimsuskomponendiga tariifi rakendamiseks võivad pikemas perspektiivis olla vajalikud, ent need eeldavad põhjalikku arutelu, mõjude hinnanguid, nendest tulenevad hinnatõusud ei saa olla ulatuslikud ja järsud, neid saab kehtestada vaid uutele tootmisprojektidele, need peavad arvestama ka kasu, mida elektrivõrk ning ühiskond laiemalt saab seoses elektritootmise lisandumisega jne. Pikaajaliste lahenduste puhul oleks vajalikud põhjalikud analüüsid, mõjude hinnangud ja taustaks laiem ühiskondlik kokkulepe. Nende lahenduste väljatöötamisele on vajalik kaasata erinevaid osapooli ja eksperte ning moodustada töörühm, mis neid muudatusi kaaluks. Oluline on veel märkida, et selleks, et võrguettevõtte oleks motiveeritud põhjendatud investeeringute tegemisele, majandaks varasid efektiivselt ja käitüks säästlikult, on oluline, et võrguettevõtete tulukuse arvestamise lisataks regulaatori poolt efektiivsuskomponent.

Turuosalise kommentaar

Eestis rakendatavad võrgutasud on hetkel ühtlasema tarbimisgraafikuga klientidele (näit. töötlev tööstus) selgelt ebasoodsamad, kui ebaühtlase tarbimisgraafikuga klientidele (väiketarbijad). Võimsuskomponendi lisamine võrgutasude struktuuri võimaldaks seda ebavõrdset olukorda tasakaalustada. Antud meede võiks olla mõistlik ka makromajanduslikus vaates kuna see võimaldaks tugevdada Eesti töötleva tööstuse konkurentsivõimet rahvusvahelises konkurentsisis. Samas võtmaks antud ettepaneku suhtes detailsemat seisukohta peaks Elering selgitama, kuidas ta kavatses erinevate kliendigruppide suhtes võimsuskomponendiga võrgutasusid täpselt rakendada. Arvestades energiatootmise valdkonna niigi väga halba investeerimiskliimat ei saa me toetada energiatootjate kulubaasi täiendavat suurendamist.

Turuosalise kommentaar

Põhimõtteliselt on see samm õiges suunas, kuid tuleb välja tuua positiivsed ja negatiivsed mõjud sõltuvalt rakendamise ulatusest ja tingimustest.

Turuosalise kommentaar

Elektrimajanduses on järgmiste aastate üheks tähtsaimaks väljakutseks kodu- ja väiketarbijate jaoks elektri lõpphinna stabiilsena hoidmine ning elektri lõpphinna vähendamine suurtarbijatele.

See on tegevus, millele Elering peaks eraldama piisavalt ressursse, et tagada kvaliteetne (ning jätkusuutlik) lahendus.

Uue ülekandetariifi rakendamise võimaluste analüüsimisel tuleks arvestada, et parim lahendus on selline, milles olemasolevate tarbijate olukord kehvemaks ei muutu (n.ö. tuleks otsida *win-win-win*) lahendusi.

Eleringi kommentaar:

Järeldame, et turuosalised peavad võimsuskomponendiga võrgutasude kehtestamist suures plaanis mõistlikuks. Võtame arvesse turuosaliste ettepanekuid avaliku konsulteerimise, piisava etteteatamisaja ja kõigile aktsepteeritava lahenduse otsimise vaatest.

Kaaluda võrgutasude dünaamiliseks muutmist

TSO

Võrgutasude energiakomponendi dünaamiliseks muutmise analüüsimine

Turuosalise kommentaar

Võrgutasude laiapõhjalise alandamise eesmärgil tehtavad erandid või dünaamika hinnastamises on igati teretulnud kui see on loogiline, ei halvenda teiste võrguteenust tarbivate turuosaliste olukorda lühemas vaates ning tagab võrdse kohtlemise pikemas perspektiivis. Elektrivõrkude potentsiaali maksimeerimine e. investeringute parema ärakasutamise eesmärgil peaks rakendama teatavat paindlikkust ka võrgutasude määramisel/kehtestamisel.

Turuosalise kommentaar

Võrgutasude energiakomponendi dünaamiliseks muutmine, „võimendamaks tarbijale saadetavaid hinnasignaale“, on keerulisem küsimus. Meie hinnangul on elektrituru tänaseks suurimaks probleemiks see, et turul kujunev hind ei toeta turuväliselt makstavate toetuste tõttu investeringuid uutesse elektritootmise võimsustesse ja seda olukorras, kus ülejääk Eesti elektrisüsteemis lähema paari aasta jooksul sisuliselt kaob ning naabrite (Soome, Läti, Leedu, Poola) elektrisüsteemid on defitsiidis. Võrgutasude suurendamine olukorras, kus Elering ei näe ette tootjatele võimsusmehhanismide rakendamist on seetõttu küsitav. Võtmaks antud küsimuses detailsemat seisukohta peaks Elering selgitama mida ta täpselt tarbijale saadetavate „hinnasignaalide võimendamisega“ silmas peab ja kes võiksid olla võrgutasude dünaamiliseks muutmisest (rahaliselt) kasusaajad.

Turuosalise kommentaar

Palume välja tuua meetme vajadus ja täpsem olemus.

Turuosalise kommentaar

Toetame ettepaneku analüüsimist. Muudatused võrgutasude dünaamiliseks muutmiseks võivad pikemas perspektiivis olla vajalikud, ent need eeldavad põhjalikku arutelu, mõjude hinnanguid, nendest tulenevad hinnatõusud ei saa olla ulatuslikud ja järsud, neid saab kehtestada vaid uutele tootmisprojektidele, need peavad arvestama ka kasu, mida elektrivõrk ning ühiskond laiemalt saab seoses elektritootmise lisandumisega jne. Pikaajaliste lahenduste puhul oleks vajalikud põhjalikud analüüsid, mõjude hinnangud ja taustaks laiem ühiskondlik kokkulepe. Nende lahenduste väljatöötamisse on vajalik kaasata erinevaid osapooli ja eksperte ning moodustada töörühm, mis neid muudatusi kaaluks.

Turuosalise kommentaar

Elektrimajanduses on järgmiste aastate üheks tähtsaimaks väljakutseks kodu- ja väiketarbijate jaoks elektri lõpphinna stabiilsena hoidmine ning elektri lõpphinna vähendamine suurtarbijatele.

See on tegevus, millele Elering peaks eraldama piisavalt ressursse, et tagada kvaliteetne (ning jätkusuutlik) lahendus.

Uue ülekandetariifi rakendamise võimaluste analüüsimisel tuleks arvestada, et parim lahendus on selline, milles olemasolevate tarbijate olukord kehvemaks ei muutu (n.ö. tuleks otsida *win-win-win*) lahendusi.

Eleringi kommentaar:

Elering tegi ettepaneku analüüsida võrgutasude dünaamiliseks muutmist, et võimendada elektrituru hinnasignaale tarbijate jaoks. Näitena sellisest dünaamilisest muutmisest võiks olla võrgutasu energiakomponendi sidumine igal tunnil süsteemi kogutarbimisega. Selline dünaamilisus tuleks teoreetiliselt tänasega võrreldes kõrgemates hindades kõrgemate hindadega tundidel ja madalamates hindades madalamate hindadega tundidel. Rõhutame, et Elering ei ole teemat täpsemalt analüüsinud ning ei anna siinkohal soovitusi. Peame vajalikuks teema arutamist turuosalistega ning potentsiaalse muudatuse kasude ning kahjude hindamist.

Kaaluda tarbija jaoks taastuenergiatasude ja riiklike maksude suuruse muutmist dünaamiliseks	Ministeeriumid ja TSOd	Taastuenergiatasude ja riiklike maksude dünaamiliseks muutmise analüüsimine
<p>Turuosalise kommentaar Toetame ettepaneku analüüsimist. Oluline on märkida, et sellised muudatused ei tohi mõjutada negatiivselt toetussüsteemi jätkusuutlikkust ning peavad igakülgset arvesse võtma ka sotsiaalse õigluse aspekte.</p> <p>Turuosalise kommentaar Taastuenergia tasude kogumise süsteem on eelkõige poliitiline küsimus, mille osas me turuosalisena seisukohta ei võta. Elering viitas enda visioonis selle punkti all ka varustuskindluse tasude dünaamiliseks muutmisele. Kuna täna sellist tasu meile teadaolevalt ei eksisteeri ja Elering ei näe ette võimsusmehhanismide rakendamist, siis oleksime huvitatud lisainfo saamisest varustuskindluse tasu funktsiooni ja sellest tasust (rahalist) kasu saajate osas.</p> <p>Turuosalise kommentaar Nõus. Siin tuleb silmas pidada Eesti ja tema ettevõtjate konkureerimist piirkondlikult /EL elektriturul ning ka investeeringute sihtriigina laiemalt.</p> <p>Turuosalise kommentaar Palume selgitada rakendamise mõju.</p> <p>Turuosalise kommentaar Tegevusel/ettepanekul on vähene seos Eleringi põhitegevuste ning -kompetentsidega. Ettepanek on hea ning kooskõlas Eesti energiamajanduse üldsuundumustega. Soovitame Eleringil sellele tegevusele mitte keskenduda.</p>		
<p>Eleringi kommentaar: Eleringi ettepanek kaaluda taastuenergiatasu ja elektriaktsiisi dünaamiliseks muutmist lähtub samast põhimõttest, millest varem toodud võrgutasu dünaamiliseks muutmise ettepanek. Näiteks elektri turuhinnaga seotud taastuenergia tasu võimendaks turu hinnasignaali. Rõhutame, et Elering ei ole teemat täpsemalt analüüsinud ning ei anna siinkohal soovitusi. Peame vajalikuks teema arutamist turuosalistega ning potentsiaalse muudatuse kasude ning kahjude hindamist.</p> <p>Turuvisioonis mainisime „varustuskindluse tasusid“, mille all pidasime silmas teistes riikides kasutuses olevaid selliseid tasusid. Eestis varustuskindluse tasu ei eksisteeri ning puudub plaan sellise tasu kasutusele võtmiseks.</p>		

Tarbimise juhtimise kaasamine turule

Eleringi ettepanek:	Kes?	Mida?	Eleringi tegevus
---------------------	------	-------	------------------

Luuu regulatiivne keskkond paindlikkusteenuste turule integreerimiseks, mh muuta regulatsiooni võrgu arendamise motivatsiooniraamistiku osas	Liikmesriigid, TSOd, DSOd, regulaatorid	Regulatsiooniga iseseisva agregatori võimaldamine; võrguettevõtete reguleerimisel kogukulude arvesse võtmine	Paindlikkusteenuste platvormi prototüübi projekt; iseseisva agregatori mudeli harmoniseerimine Baltikumis ja Põhjamaades; Horizon2020 projekt EU SysFlex ³ ; agregatoritel bilansiturul osalemise võimaldamine
--	---	--	---

Turuosalise kommentaar

Toetame ettepanekut ja ootame antud teemas kiiret progressi.

Turuosalise kommentaar

Agregaatorite jaoks vajaliku regulatiivse keskkonna loomine/arendamine on kindlasti vajalik. Kõik võimalik paindlikkust tarbimise poolelt tuleb kaasata elektrituru efektiivsemaks muutmise. Samas ei tohi siin eirata üldist elektrituru toimimise loogikat ja reegleid ning tekitada kunstlikku ja ebaõiglast kohustuste ning kulude jaotamist teistele turuosalistele, mille tulemuseks oleks vastupidine efekt loodetavale turu efektiivsuse kasvule.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on Puhta Energia Paketist tuleneva ettepanekuga, mille õiguslik raamistik ei ole tänaseks veel lõplikult selgunud. Tervitame seda ideed põhimõtteliselt, kuid viitame, et pakutud lähenemine muudab oluliselt müüjate riskiprofiili (avatud tarnija mõiste kaotab enda sisu), mis toob paratamatult kaasa müüjate ja (agregaatoritest) tarbijate seniste lepinguliste suhete ümbervaatomise ning nõuab vastavate muudatuste tegemist ka kehtivas regulatsioonis. Rõhutame, et iseseisva agregatori võimaldamine ei tohi toimuda teiste turuosaliste (müüjate/bilansihaldurite) arvel. Esmajoones tuleks tagada integreeritud agregeerimise mudeli toimimine. Selles küsimuses korraldas Elering hiljuti avaliku konsultatsiooni, mille raames esitasime enda seisukohad.

NB! Muuhulgas peame vajalikuks märkida, et kehtiv regulatsioon ei takista kuidagi paindlikkusteenuste kasutuselevõtmist.

Turuosalise kommentaar

Paremaks paindlikkusteenuse turuarenguks on vaja kehtestada ühtsed reeglid.

Turuosalise kommentaar

Palume selgitada rakendamise mõju, sh kuidas on ettepanek seotud võrgu arenduskohustuse täitmisega.

Turuosalise kommentaar

Sellised tegevused elektrituru regulatsiooni arendamiseks ning kaasajastamiseks ettepanekute ning pilootprojektide läbiviimine on vägagi tervitatav.

Eleringi kommentaar:

Toetudes Euroopa Komisjoni nägemusele Puhta Energia Paketis, näeb Elering, paindlikkusteenuste paremaks turule toomiseks ja bilansituru likviidsuse suurendamiseks, vajadust võimaldada võrdsetel tingimustel turul osaleda kõigil teenust pakkuda suutvatel

³ EU SysFlex on Horizon 2020 poolt rahastatud üle-euroopaline projekt uurimaks elektrisüsteemi paindlikkust suure taastuvenergia kontsentratsiooni korral.

osapooltel, nii integreeritud agregeerimisel, iseseival agregeerimisel kui ka iseseisval tootmisel/tarbimisel, mis suudab miinimumpakkumise nõude täita ilma agregeerimise vajaduseta. Suurem likviidsus turul peaks kaasa tooma madalamad bilansienergia hinnad ja seeläbi omama positiivset efekti turuosalistele, sealhulgas bilansihalduritele ja tarbijatele. Seega kuigi iseseisva agregatori tegevus mingil määral võib suurendada müüjate riskiprofiili, siis madalamad bilansienergia hinnad jällegi vähendavad neid.

Iseseisva agregatori kontseptsiooni võimaldamine turul tuleneb tõesti Puhta Energia Paketist. Kuigi vastav regulatsioon ei ole veel ametlikult kinnitatud, kajastavad seal esitatud põhimõtted Euroopa Komisjoni pikaajalise töö tulemusi ja näitavad, mis suunas vastava tururaamistiku põhimõtete loomine Euroopa Liidus liigub.

Ühtsete reeglite ja tururaamistiku loomine Balti ja võimalusel ka Põhjamaade regioonis kõigile paindlikkusteenuste pakkujatele on selgelt Eleringi eesmärgiks.

Võrgu arenduskohustuste täitmise osas ei ole hetkel nähtud ette suuri muudatusi. Arenduskohustus vastavalt liituja parameetritele säilib endiselt. Olenevalt liituja soovidest ja võrguoperaatori võimalustest on tulevikus ette näha võimalus uutel liitujatel, liitumisprotsessi lihtsustamise eesmärgil, liituda võrguga paindlikel tingimustel. Seda teemat käsitletakse täpsemalt paindlikkusteenuste platvormi prototüübi projekti ja Horizon 2020 EU-Sysflex projekti käigus.

Käsitleda tarbimise juhtimist võrdsetel alustel teiste süsteemiteenuste pakkujatega	TSOd	Süsteemiteenuste hankimisel agregeeritud võimsustega arvestamine	Standardse reguleerimislepingu tingimuste alusel agregeeritud võimsuse kaasamine bilansiturule; antud võrdsuse põhimõtete sätestamine eelnevalt välja toodud projektides.
---	------	--	---

Turuosalise kommentaar

Toetame ettepanekut ja ootame antud teemas kiiret progressi.

Turuosalise kommentaar

Toetame

Turuosalise kommentaar

Palume selgitada rakendamise mõju. Uut tüüpi turgudel võrdse kohtlemise tagamiseks mitte seada tegevuspiiranguid DSOle (näiteks salvestusseadmete kasutamise piiramine, mahupõhised lisakohustused).

Turuosalise kommentaar

Toetame agregeeritud võimsuse kaasamist süsteemiteenuste turule võrdsetel alustel teiste turuosalistega. Seda võimaldab juba praegu Eestis kasutatav tarbimise ja tootmise ühtne bilansipiirkond, erinevalt Põhjamaadest, kus tootmise ja tarbimise võrdset kohtlemist takistavad tootmise ja tarbimise eraldi bilansipiirkonnad. Rõhutame, et iseseisva agregatori võimaldamine ei tohi toimuda teiste turuosaliste (müüjate/bilansihaldurite) arvel. Esmajoones tuleks tagada integreeritud agregeerimise mudeli toimimine.

Turuosalise kommentaar

Paremaks paindlikkusteenuse turuarenguks on vaja kehtestada ühtsed reeglid.

Turuosalise kommentaar

Agregaatorite bilansiturule ligipääsu võimaldades tuleb tagada, et turul osalemine poleks takistatud liialt piiravate nõuetega (nt kõrge minimaalne võimsus jms).

Vähemtähtis ei ole ka asjaolu, et agregatori kui uue ärimudeli rakendaja jaoks peab olemas olema majanduslik motivatsioon.

Kindlasti tasub jälgida uue elektrituru direktiivi liikumist ning selles sisalduvate agregaatoreid puudutavate sätete arenemist. Uusima versiooni saab kätte EL Nõukogu kodulehelt või ministeeriumist.

Eleringi kommentaar:

Tarbimise juhtimise käsitlemine võrdsetel alustel teiste süsteemiteenuste pakkujatega tähendab, et kõigil teenust pakkuda suutvatel osapooltel, nii integreeritud agregeerimisel, iseseisval agregeerimisel kui ka iseseisval tootmisel/tarbimisel, mis suudab miinimumpakkumise nõude täita ilma agregeerimise vajaduseta, võimaldatakse turul osaleda ühtsete reeglite alusel. Suurem likviidsus turul peaks tooma kaasa madalamad bilansienergia hinnad ja seeläbi omama positiivset efekti turuosalistele, sealhulgas bilansihalduritele ja tarbijatele. Tegevuspiiranguid salvestusseadmete kasutamisele ei ole praeguse tururaamistikuga ette nähtud.

Baltikumis on ühine bilansiturg mFRR standardtootega, kus kõik standardtoote tingimustele vastavad pakkumised koondatakse ühtseks pakkumiste nimekirjaks (common merit order list – CMOL), kust hetkel bilansijuhtimisega tegeleval nomineeritud TSO-I on võimalik pakkumisi aktiveerida. Standardtoote tingimustele mittevastavad pakkumised on mittekasutatavad ja CMOLis ei kuvata. Bilansiturul kehtiv miinimumvõimsus, tulenevalt mFRR standardtoote nõuetest, on 1 MW. Agregaatoreile ei ole võimalik kehtestada eraldi pakkumise nõudeid, vaid antud nõuded on ühtsed kõigile Baltikumi bilansituru pakkujatele (nii üksikpakkujatele kui agregaatoreile, nii tootmispakkumisi kui tarbimispakkumisi esitavatele pakkujatel). Pakkumise nõudeid muuta on võimalik ainult Balti süsteemihaldurite ühtsel nõusolekul, muutes mFRR standardtoote nõudeid, mille muutused hakkaksid siis kehtima kõigile pakkujatele. Oluline aspekt on, et standardtoote tingimused peavad olema sellised, et vastav toode oleks süsteemihaldurite jaoks otstarbekalt kasutatav.

Majandusliku motivatsiooni olemasolu turul osalemiseks on vajalik agregaatoreid, aga ka agregaatoreid alla kuuluvate tarbijate jaoks, vastasel juhul on uue ärimudeli rakendumise tõenäosus väike. Samas peab silmas pidama ka teiste turuosaliste huve ja õigusi ning väljatöötatav tururaamistik peab olema kõigi turuosaliste suhtes võimalikult õiglane ning jälgima Euroopa Komisjoni poolt sätestatud direktiive. Elering jälgib ka direktiivide liikumist, mis pole veel rakendunud ning võtab võimalusel arvesse seal pakutud lähenemise kui Euroopa Komisjoni nägemuse.

Toetudes Euroopa Komisjoni nägemusele Puhta Energia Paketis näeb Elering vajadust võimaldada turule tulla nii integreeritud kui iseseisval agregeerimisel, kui ka iseseisvatel pakkujatel kes suudavad täita standardtoote nõuded. Ühtsete reeglite ja tururaamistiku loomine Balti ja võimalusel ka Põhjamaade regioonis kõigile paindlikkusteenuste pakkujatele on eesmärgiks.

Soodustada tarbimise juhtimise turupõhist lähenemist võimaldades tarbijal turul osaleda ilma müüja nõusolekuta oma tarbimise agregeerimiseks

EL,
Liikmesriigid,
TSO-d

Regulatsioonis
iseseisva agregaatoreid
võimaldamine

Antud põhimõtete sätestamine eelnevalt välja toodud tegevustes; ettepaneku esitamine otsustajatele ja selle toetamine.

Turuosalise kommentaar

Toetame ja ootame antud teemas kiiret progressi.

Turuosalise kommentaar

Palume selgitada rakendamise mõju.

Turuosalise kommentaar

Selle ning sarnaste turuarendustegevuse juures peaks Elering keskenduma oma IT-süsteemide ning majasiseste protsesside valmisoleku ja tõhususe tagamisele.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on Puhta Energia Paketist tuleneva ettepanekuga, mille õiguslik raamistik ei ole tänaseks veel lõplikult selgunud. Tervitame seda ideed põhimõtteliselt, kuid viitame, et pakutud lähenemine muudab oluliselt müüjate riskiprofiili (avatud tarnija mõiste kaotab enda sisu), mis toob paratamatult kaasa müüjate ja (agregaatoritest) tarbijate seniste lepinguliste suhete ümbervaatamise ning nõuab vastavate muudatuste tegemist ka kehtivas regulatsioonis. Rõhutame, et iseseisva agregatori võimaldamine ei tohi toimuda teiste turuosaliste (müüjate/bilansihaldurite) arvel. Esmajoones tuleks tagada integreeritud agregeerimise mudeli toimimine. Selles küsimuses korraldas Elering hiljuti avaliku konsultatsiooni, mille raames esitas enda seisukohad ka EE.

Turuosalise kommentaar

Kõik võimalik paindlikkust tarbimise poolelt tuleb kaasata elektrituru efektiivsemaks muutmisse. Samas ei tohi siin eirata üleüldist elektrituru toimimise loogikat ja reegleid ning tekitada kunstlikku ja ebaõiglast kohustuste ning kulude jaotamist teistele turuosalistele, mille tulemuseks oleks vastupidine efekt loodetavale turu efektiivsuse kasvule. Käesoleva idee analüüsimisel tuleb kindlasti arvestada ka võimaliku üleüldise elektrienergia hinnatõusuga, mille põhjustab kaasnev elektritarbijate prognoosimatu käitumine turul.

Turuosalise kommentaar

Paremaks paindlikkusteenuse turuarenguks on vaja kehtestada ühtsed reeglid.

Eleringi kommentaar:

Toetudes Euroopa Komisjoni nägemusele Puhta Energia Paketis, näeb Elering vajadust võimaldada võrdsetel tingimustel turul osaleda kõigil teenust pakkuda suutvatel osapooltel, nii integreeritud agregeerimisel, iseseival agregeerimisel kui ka iseseisval tootmisel/tarbimisel, mis suudab miinimumpakkumise nõude täita ilma agregeerimise vajaduseta. Turul osalemise võimaldamine ilma müüja poolse nõusolekuta on oluline eeldus selleks, et turg saaks areneda ning uutele turuosalistele ei tekiks võimalikke turule sisenemise barjääre. Rohkemate pakujate olemasolu turul ja seeläbi suurem likviidsus peaks kaasa tooma madalamad bilansienergia hinnad ja seeläbi omama positiivset efekti turuosalistele, sealhulgas bilansihalduritele ja tarbijatele. Seega kuigi iseseisva agregatori tegevus võib raskendada müüjate jaoks elektritarbijate käitumise prognoosimist ja seeläbi suurendada müüjate riskiprofiili, siis madalamad bilansienergia hinnad jällegi vähendavad antud riskiprofiili ning enne kindlate mõjude hindamist ei tohiks elektrienergia hinnatõusu vajadus olla ilmne.

Kuigi Puhta Energia Pakett ei ole veel ametlikult kinnitatud, kajastavad seal esitatud põhimõtted Euroopa Komisjoni pikaajalise töö tulemusi ja näitavad, mis suunas vastava tururaamistiku põhimõtete loomine Euroopa Liidus liigub ning Elering võtab vastavat nägemust arvesse ka regionaalse tururaamistiku loomisel. Ühtsete reeglite ja tururaamistiku loomine Balti ja võimalusel ka Põhjamaade regioonis kõigile paindlikkusteenuste pakujatele on eesmärgiks.

Eleringi-poolsete IT-süsteemide ja majasiseste protsesside valmisolek turuarenduste elluviimiseks on kahtlemata vajalik ning Eleringi poolsed IT-süsteemid ei ole tururaamistiku väljatöötamisel antud kontekstis barjääriks.

Tarkvõrgu andmevahetusplatvormi arendamine

Eleringi ettepanek:	Kes?	Mida?	Eleringi tegevus
Reguleerida andmete kuuluvus, andmevahetus ning ligipääs andmetele õigusaktidega	EL ja liikmesriigid	Regulatsioonides tarbija tarbimisandmete omanikuna sätestamine; Euroopa andmevahetuse standardi loomine.	Käsitleda teemat Horizon 2020 EU SysFlex projektis; andmevahetuse toetamine läbi tarkvõrgu platvormi

Turuosalise kommentaar

Turuosaline toetab ettepanekut ja ootab antud teemas kiiret progressi.

Turuosalise kommentaar

Toetame. Peame oluliseks siin toonitada ühte kontserni kuuluvate elektrimüüja ja jaotusvõrgu ebaõiglaselt soodsamat positsiooni turul ning soovime näha sisulist sellelaadsete üksuste eraldamist.

Turuosalise kommentaar

Sellelaadsed tegevused peaksid olema suunatud tootlikkuse ning efektiivsuse tõstmisele (nt efektiivsem turukorraldus).

Turuosalise kommentaar

Tegemist on vähemalt osaliselt Puhta Energia Paketist tuleneva ettepanekuga, mille õiguslik raamistik ei ole tänaseks veel lõplikult selgunud.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline on seisukohal, et läbi regionaalse (nt Baltikumi/Põhjamaade keskne) andmevahetusplatvormi, toimuks eri riikide vahel sujuv andmete vahetus.

Eleringi kommentaar:

Andmetele ligipääs ei tohi olla diskrimineeriv riigi piires ega riikide vahel. Sujuv andmevahetus aitab tagada energiasüsteemi varustuskindluse majanduslikult efektiivseimal viisil, tagades turgude likviidsuse. Kuigi Puhta Energia Pakett ei ole veel ametlikult kinnitatud, kajastavad seal esitatud põhimõtted Euroopa Komisjoni pikaajalise töö tulemusi ja näitavad, mis suunas vastavate põhimõtete loomine Euroopa Liidus liigub ning Elering võtab vastavat nägemust arvesse ka andmevahetuse korraldamisel.

Käivitada regionaalne andmevahetus võimaldamaks innovatsiooni, ligipääsu andmetele ja lihtsat müüja vahetust	Regiooni TSOd	Regionaalse andmevahetuse käivitamine	Elering-AST-Litgrid töögrupp regionaalse andmevahetusplatvormi teostatavuse väljaselgitamiseks, regionaalse andmevahetuse pilootprojektid
--	---------------	---------------------------------------	---

Turuosalise kommentaar

Toetame TSO-de samme regionaalse elektrituru läbipaistvuse suurendamisel. Balti riikide vahelise sellesuunalise koostöö ühe olulise eeldusena näeme Leedu jaetarbija turu liberaliseerimist (praeguse hinnaregulatsiooni kaotamine).

Turuosalise kommentaar

Turuosaline toetab ettepanekut ja ootab antud teemas kiiret progressi.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline on seisukohal, et läbi regionaalse (nt Baltikumi/Põhjamaade keskne) andmevahetusplatvormi, toimuks eri riikide vahel sujuv andmete vahetus.

Turuosalise kommentaar

Toetame. On hädavajalik kiiremas korras jõuda Eleringi AVP-ga sarnaste lahendusteni ka Lätis ja Leedus.

Turuosalise kommentaar

Nõus andmevahetuse temaatika arendamisega.

Turuosalise kommentaar

Sellelaadsed tegevused peaksid olema suunatud tootlikkuse ning efektiivsuse tõstmisele (nt efektiivsem turukorraldus).

Eleringi kommentaar:

Mõistame turuosaliste vastustest, et regionaalse taseme andmevahetuses nähakse väärtust. Elering püüab nendes tegevustes olla regioonis eeskujuks ning suunanäitajaks. Eleringi tegevus selles valdkonnas on suunatud efektiivsema turukorralduse tagamisele ning uute teenuste võimaldamisele.

Kaugloetavate elektriarvestite paigaldamisel arvestada nende võimekust edastada andmeid reaalajalähedaselt	DSOd	Uute kaugloetavate arvestite paigaldamine reaalaja andmevahetuse võimekusega	Reaalajalähedaste andmete vahetamise toetamine läbi tarkvõrgu platvormi, teema käsitlemine Horizon 2020 EU SysFlex projektis
--	------	--	--

Turuosalise kommentaar

Turuosaline toetab ettepanekut ja ootab antud teemas kiiret progressi.

Turuosalise kommentaar

Toetame põhimõtet aga täiendavate kulutuste tegemine Eestis sellel eesmärgil, mis võiks kaasa tuua võrgutasude tõusu ei saa olla aktsepteeritav.

Turuosalise kommentaar

Palume välja tuua rakendamisega kaasnev mõju, sh arvestades olemasoleva vara asendamise otstarbekust.

Turuosalise kommentaar

Sellelaadsed tegevused peaksid olema suunatud tootlikkuse ning efektiivsuse tõstmisele (nt efektiivsem turukorraldus).

Turuosalise kommentaar

1. Tegemist on Puhta Energia Paketist tuleneva ettepanekuga, mille õiguslik raamistik ei ole tänaseks veel lõplikult selgunud.
2. Elering põhjendab „reaalajalähedase“ kauplemise arendamise vajadust taastuenergia jaamade turuletuleku võimaldamisega ja nende toodanguga tõhusamalt kauplemise vajadusega suurendamiseks turu likviidsust.

Küsimused:

- kuidas tuleks defineerida terminit „reaalajalähedaselt“?
- kui palju looks „reaalajalähedane“ kauplemine rohkem lisaväärtust võrreldes näiteks 15-minutilise ISP-ga ja milline oleks selle mõju varustuskindlusele (kas selle kohta on olemas mingeid analüüse)?

NB! Meie hinnangul saavad taastuenergia jaamad juba täna elektriturul osaleda. Küll vajaks aga täpsustamist, milline on „reaalajalähedase“ kauplemise optimaalne sisu võttes seejuures arvesse infrastruktuuri juba tehtud investeeringuid ning taastuenergia jaamade võimekust enda tootmist täpselt prognoosida.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline on seisukohal, et läbi regionaalse (nt Baltikumi/Põhjamaade keskne) andmevahetusplatvormi, toimuks eri riikide vahel sujuv andmete vahetus.

Eleringi kommentaar:

15-minutiline tasakaalustusperioodi rakendamine tuleneb Euroopa regulatsioonist ning toetab elektriturul täpsete hinnasignaalide andmist. Lisaks toetab see ka paindlikkusteenuste pakkumist. Siiski on paindlikkusteenuste pakkumiseks ning paindlikkusturu arenguks vajalikud veelgi täpsemad mõõtmised. Täpsemad mõõtmised võimaldavad paindlikkusteenuste pakkumise ning kasutamise selgitamist. Kuluefektiivsuse vaatest tasub hinnata, kas igas kodus olemasolevaid arvesteid oleks tulevikus võimalik täpsemateks mõõtmisteks kasutada.

Eleringi ettepanek oli tagada reaalajalähedaste andmete vahetamise võimekus uute arvestite paigaldamise korral. Meie ettepanek ei ole vahetada välja praeguseid arvesteid. Loomulikult peavad täiendavaid kulusid nõudvad tegevused tagama, et luuakse rohkem väärtust, kui kantakse kulu. Juhul, kui järgmise põlvkonna arvestite paigaldamisel näib põhjendamatu reaalajalähedase andmevahetuse võimekuse tagamine, siis palume turuosalistelt kindlasti sellekohast tagasisidet.

Kuigi Puhta Energia Pakett ei ole veel ametlikult kinnitatud, kajastavad seal esitatud põhimõtted Euroopa Komisjoni pikaajalise töö tulemusi ja näitavad, mis suunas vastavate põhimõtete loomine Euroopa Liidus liigub ning Elering võtab vastavat nägemust arvesse ka andmevahetuse korraldamisel.

Jaotusvõrguoperaatori eraldamine vertikaalselt

Liikmesriigid

Andmete võrdse ligipääsu tagamine läbi jaotusvõrgu ettevõtete

Läbi tarkvõrgu platvormi andmete võrdse ligipääsu tagamine

integreeritud
tootmisettevõttest

eraldamise elektri
tootmisettevõtetest

Turuosalise kommentaar

Toetame ettepanekut ja ootab antud teemas kiiret progressi.

Turuosalise kommentaar

Toetame ja ootame väga kiiret progressi selles küsimuses.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on kehtivas regulatsioonis ammendavalt reguleeritud teemaga. Kõik Eestis olemasolevad võrguettevõtted vastavad kehtiva regulatsiooni nõuetele. Seetõttu me ei saa aru Eleringi ettepaneku motivatsioonist sekkuda turuosaliste omanikustruktuuriga seonduvatesse küsimustesse. Kui Elering näeb probleeme mingite andmete võrdse kättesaadavuse osas turuosalistele, siis tuleks need probleemid konkreetselt ka sõnastada, et nendega oleks võimalik tegeleda.

Turuosalise kommentaar

Palume välja tuua konkreetsed probleemid, mida olemasoleva regulatsiooniga ei saaks lahendada.

Turuosalise kommentaar

Andmete võrdse ligipääsu tagamine on Eleringi ülesanne, kuid antud ettepanekul puudub seos Eleringi põhitegevustega.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline on seisukohal, et läbi regionaalse (nt Baltikumi/Põhjamaade keskne) andmevahetusplatvormi, toimuks eri riikide vahel sujuv andmete vahetus.

Eleringi kommentaar:

Tulenevalt jaotusvõrkudega seotud andmete aina suuremast tähtsusest elektriturule peame vajalikuks jaotusvõrkude täielikku eraldatust turul konkureerivatest tootmise ning müügi tegevustest. Hajatootmine on suurenemas ning tekkimas on uued turuosalised (prosumerid). Sellest tulenevalt muutub jaotusvõrkude neutraalsus ja sõltumatus veelgi olulisemaks.

3. ÕIGE TURUHINNA LEIDMINE / EFEKTIIVNE ELEKTRITURG

Regionaalne turgude harmoniseerimine ja integreeritud lühiajaliste turgude arendamine

Eleringi ettepanek:	Kes?	Mida?	Eleringi tegevus
Rakendada päevasise kauplemise tehingute sulgemise aega 30 min enne tarne algust	TSOd	TSOdel kõikidel piiridel tehingute sulgemise aja harmoniseerimine 30 min enne tarne algust	Eesti piiridel tehingute sulgemise aja 30 min enne tarne algust püsivaks muutmine; kogemuse jagamine teiste TSOdega; läbirääkimiste pidamine Balti TSOdega kohandamiseks vastavalt lähemale ka bilansituru pakkumise sulgemisaega
<p>Turuosalise kommentaar Toetab ettepanekut ja leiab, et viidatud aega võiks veelgi lühendada.</p> <p>Turuosalise kommentaar Toetame</p> <p>Turuosalise kommentaar Oleme seisukohal, et turu paremaks ja kiiremaks toimimiseks peaks kogu Euroopa liikuma selle suunas, et muuta päevasiseste tehingute sulgemisaeg 30 min enne tarne algust.</p> <p>Turuosalise kommentaar Tegemist on elektrituru arengu seisukohalt oluliste tegevustega. See on tegevus, millele Elering peaks eraldama piisavalt ressursse ja kompetentsi.</p> <p>Turuosalise kommentaar Teadaolevalt on Eesti ja Soome TSO-d sellise ettepaneku ACER-ile juba teinud. ACER-i otsust käesolevaks hetkeks laekunud ei ole. Suurendamiseks turgude likviidsust toetame selle meetme rakendamist võimalikult laial regionaalsel alusel.</p>			
<p>Eleringi kommentaar: Eleringil on hea tõdeda, et käesoleva elektrituru visiooni avalik konsultatsiooni käigus on turuosalised toetanud ettepanekut rakendada päevasise kauplemise tehingute sulgemise aega 30 minutit enne tarne algust. Vastavalt EK Määruse 2015/1222 artiklile 59(1) peavad kõik põhivõrguettevõtjad tegema ühise ettepaneku piirkonnaüleste tehingute avamisaja ja piirkonnaüleste tehingute sulgemisaja kehtestamiseks päevasisesel turul (inglise keeles Intra Day Cross Zonal Gate Times-IDCZGT). Elering, tuginedes koos lähimate naabersüsteemihaldurite ning elektribörsi Nord Pool'iga läbi viidud pilootprojektil, nihutades edukalt päevasise kauplemise (Elbas) sulgemisaja 30 minutit enne tarne algust, on ühisesse TSOde ettepanekusse palunud lisada päevasiseste turgude sulgemisajaks 30 minutit enne tarne algust. Tulenevalt süsteemihaldurite ja regulaatorite erinevatest seisukohtades ei suutnud kõik NRA-d ühist otsust langetada ning ettepaneku üle vaatamine ja kooskõlastamine läks edasi ACER-i pädevusse. ACER on</p>			

viinud läbi mitu arutelu TSO-dega ning palunud erinevate seisukohtade argumenteeritud selgitusi. Nimetatud konsultatsioonide raames on Elering selgitanud 30 minutise sulgemisaja võimalikkust ning väärtust turgude ühendamisel. ACER lõplikku otsust on oodata 2018. aasta aprillis, misjärel saab Elering kavandada oma edasised tegevused.

Liikuda tasakaalustusperioodi (ja elektribörsidel kaubeldavate toodete) lühendamise suunas kuni 15 minutile	TSOd ja elektribörsid	15 minutit bilanisperioodi rakendamine	Minna üle koos naaberriikidega, et kauplemine toimiks tõrgeteta
---	-----------------------	--	---

Turuosalise kommentaar

Tegemist on Puhta Energia Paketist tuleneva ettepanekuga, mille õiguslik raamistik ei ole tänaseks veel lõplikult selgunud. Ettepaneku ellu rakendamise osas on peamiseks piiravaks faktoriks naaberriikide (Läti ja eriti Leedu) tehnoloogiline mahajäämus ja hinnaregulatsiooni jätkumine Leedu jaeturul.

Turuosalise kommentaar

Oleme seisukohal, et turu paremaks ja kiiremaks toimimiseks peaks kogu Euroopa liikuma selle suunas, et lühendada tasakaalustusperioodi nii palju, kui võimalik.

Turuosalise kommentaar

Toetab ettepanekut ja leiab, et viidatud aega võiks veelgi lühendada.

Turuosalise kommentaar

Selleks peaksid mitmedki süsteemid töötama ladusmalt ja automaatselt. Hetkel tunduks 15 minutuline kauplemisperiood Eesits/Baltikumis olulise riskina.

Turuosalise kommentaar

Palume selgitada rakendamise mõju.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on elektrituru arengu seisukohalt oluliste tegevustega. See on tegevus, millele Elering peaks eraldama piisavalt ressursse ja kompetentsi.

Eleringi kommentaar:

15 minutiline tasakaalustamisep periood võimaldab täpsemat bilansi planeerimist (täpsemad prognoosandmed) ja toetab seega süsteemis sageduse hoidmist (juhitavad tootmiseseadmed hoiavad bilanssi täpsemalt - iga 15 minuti mitte 60 minuti lõikes). See muutub eriti oluliseks peale desükroniseerimist Venemaa elektrisüsteemist. Lisaks võib öelda, et kui süsteemi juhitavad reservid hoiavad süsteemi täpsemalt tasakaalus, saab samade reservide juures võimaldada rohkemate juhitamatute tootmiseseadmete (näiteks tuulikud) lisamist süsteemi. Lisaks võimaldab see täpsemalt väärtustada toodetava/tarbitava elektri hinda, sest elektri väärtus on igal hetkel erinev tulenevalt tarbimise ja nõudluse suhtest. Kasutades senise 60 minutilise toote asemel 15 minutilist toodet, saab täpsemalt määrata tarbimise ja nõudluse suhte ja elektrienergia väärtuse ehk õige turuhinna. Lühem tasakaalustamisep periood väärtustab täpsemalt elektrisüsteemide

jaoks hädavajaliku paindlikkust – nii tootmise kui ka tarbimise poolelt. See loob võimalusi tarbimise juhtimisele, millel võib olla keerukas teha tunnipikkuseid pakkumisi päevasisesele turule ning märksa lihtsam teha 15 minuti pakkumisi.

Elering on nõus, et 15 minutilise tasakaalustamiseperioodi ning seega ka võimalike börsitoodete tutvustamine nõuab kvaliteetseid tehnoloogilisi lahendusi (sh mõõtesüsteeme) ja head koostööd nii süsteemihaldurite kui ka süsteemihaldurite ja turuosaliste vahel. Samas ei saa seda pidada võimatuks, sest nimetatud lahendus on juba rakendatud näiteks Saksamaal. Päevasiseste turgude ühendamise projekt XBID⁴, milles Elering süsteemihaldurina osaleb, näeb ette võimekust pakkuda ka 15 minutilise tooteid.

Seega on Eleringi edasine tegevus liikuda koostöös naaberriikide TSOdega edasi tasakaalustamiseperioodi muutmisega. Eesmärgiks on muuta hulgiturg ja bilansiplaneerimine 15 minutiliseks. Jaeturul bilansiselgituseks on esialgsete hinnangute põhjal piisav tunni mõõteandmed jagada neljaga (kui ei ole võimalik saada täpsemaid andmeid, kui üks tund).

Eleringi esialgne visioon näeb ette tasakaalustusperioodi muutmist 15 minutiliseks koos Põhjamaadega. Seda eelkõige selleks, et tagada piiriüleisel kauplemisel samad tooted, kui piirkonna siseselt ning seeläbi hoida turgude kõrget integreeritust likviidsuse tagamiseks. Esialgsed arutelud peavad realistlikuks tähtjaks tasakaalustamisperioodi muutmiseks 2021. aastat.

Kaaluda ülekandevõimsuste reserveerimist päevasises- ja reguleerimisturu tarbeks	TSOd	Ülekandevõimsuse väärtuse hindamine päevasisesel- ja reguleerimisturul	Koostöös teiste Balti TSOdega võimsuse reserveerimise vajaduse analüüsimine vastavalt teiste riikide kogemusele
--	------	--	---

Turuosalise kommentaar

Toetab ettepaneku analüüsimist.

Turuosalise kommentaar

Me ei toeta ülekandevõimsuste „igaks juhuks“ reserveerimist päevasises- ja reguleerimisturu tarbeks. Sellised reserveerimised suurendavad kunstlikult piiriüleste ülekandevõimsuste pudelikaelu, takistavad turgude integratsiooni ja põhjustavad majanduslikku kahju, kui päevasiseselt ei suudeta reserveeritud võimsustele kasutust leida. Kui turuolukord peaks päevasiseselt oluliselt muutuma, siis on TSO-del alati võimalik sekkuda turule countertradingu jms meetmetega. Sellise ettepaneku ellu rakendamine eeldab põhjaliku analüüsi olemasolu lähtudes eelkõige kohalike turgude ja piiriülese kauplemise eripäradest.

Turuosalise kommentaar

Toetame 10(kuni20)% ülekandevõimsuse reserveerimist päevasises- ja reguleerimisturu tarbeks.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on ettepanekuga, mis väärrib kaalumist ning erinevate turuosaliste huvidega arvestamist.

⁴ <https://www.nordpoolgroup.com/the-power-market/Integrated-Europe/cross-border-intraday-market-project-xbid/>

Eleringi kommentaar:

Elering on nõus turuosalise kommentaariga, et ilma lisaväärtust loomata ei ole mõistlik „igaks juhuks“ ülekandevõimsust reserveerida. Seepärast peabki Elering oluliseks analüüsida, kas ja mis mahus ülekandevõimsuste reserveerimist päevasises- ja reguleerimisturu tarbeks tõstaks üldist sotsiaalmajanduslikku kasu ning võimaldaks taastuenergia tootmise pääsu turule.

Hinnalagede nihutamine tasemele, mis ei piiraks investeringute tegemiseks vajalike elektri õiget hinda kajastavate hinnasignaali tekkimist

EL ja liikmesriigid

Uute VoLL põhiste hinnalagede kehtestamine

Hinnalagede kõrgemale nihutamise ettepaneku toetamine, Eesti value of lost load (VoLL) arvutamise toetamine.

Turuosalise kommentaar

Toetab ettepanekut.

Turuosalise kommentaar

Me pooldame selliste hinnalagede ja TSO-de interventsioonide kaotamist, mille eesmärgiks on turu hinnatippude allasurumine tarbijate kaitsmise eesmärgil. Energiapõhine turg ei saa sellistes tingimustes efektiivselt toimida. Samas ei jaga me idealistlikku nägemust, mille kohaselt oleks uutesse elektrijaamadesse võimalik investeerida ka hinnatippude vastu ja et turg peab igal juhul suutma toimida ilma võimsusmehhanisme rakendamata.

Turuosalise kommentaar

Ei toeta kunstlikke turumoonutusi.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on ettepanekuga, mis väärrib kaalumist ning erinevate turuosaliste huvidega arvestamist.

Eleringi kommentaar:

Võtame turuosaliste toetust arvesse. Elering osaleb ENTSO-E projektis „VoLL (Value of Lost Load) estimation criterion and methodology“, mille eesmärgiks on kaardistada TSOde poolt seni kasutatavad meetodid VoLL hindamisel ning erinevate meetodikate mõju hinnalagedele ja tulemus praktikas.

Võimsusmehhanismide teemat on eraldi käsitletud punktis 4 „Viimane abinõu – võimsusmehhanismid“.

Bilansituru reformimine

Eleringi ettepanek:	Kes?	Mida?	Eleringi tegevus
Ülepiirilise reguleerimisenergia vahendus (standardtoode, ühine pakkumiste nimekiri, harmoniseeritud põhimõtted)	TSOd	Reguleerimisturu põhimõtete harmoniseerimine ja piiriülese bilansienergiaga kauplemise võimaldamine	Balti ühine reguleerimisturg 2018, koostöö Euroopa tasemel ühise reguleerimisturu platvormi loomisel

Turuosalise kommentaar

Toetame ettepanekut ja ootame antud teemas kiiret progressi.

Turuosalise kommentaar

Toetame. Täiendav läbipaistvus reguleerimisturu toimimise osas (pakkumised ja nende kasutamine TSO-de poolt) on hädavajalik kiiremas korras.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on elektrituru arengu seisukohalt oluliste tegevustega. See on tegevus, millele Elering peaks eraldama piisavalt ressursse ja kompetentsi.

Turuosalise kommentaar

Toetame tugevalt ülepiirilise harmoniseeritud reguleerimisturu juurutamist, kus saab elektroonilises keskkonnas teha läbipaistvalt pakkumisi standardtoodetele.

Turuosalise kommentaar

Turuosaline leiab, et turgude harmoniseerimiseks on kõige parem, kui tehakse regionaalsed nimekirjad ja põhimõtted.

Eleringi kommentaar:

Balti koordineeritud bilansipiirkonna ja Balti reguleerimisturu toimimise tagamine ning Põhja-Baltikumi reguleerimisturu edasiarendus on Eleringi jaoks väga oluline prioriteet ning baseerudes avaliku konsultatsiooni vastustele, on samal arvamusel ka turuosalised ja huvipooled laiemalt.

Integreerida kohalikud bilansihalduse tarkvõrgu IT lahendused Euroopa ühise bilansituru platvormiga	Elering	Liitumine Euroopa ülese projektiga (Manually Activated Reserves Initiative - MARI), et olla valmis ühinema Euroopa ühise reguleerimisturu platvormiga selle käivitumisel
---	---------	--

Turuosalise kommentaar

Tegemist on elektrituru arengu seisukohalt oluliste tegevustega. See on tegevus, millele Elering peaks eraldama piisavalt ressursse ja kompetentsi.

Turuosalise kommentaar

Toetame kohalike bilansihalduse IT lahenduste integreerimist Euroopa ühise bilansituru platvormiga turu efektiivsuse ja läbipaistvuse suurenemise huvides.

Turuosalise kommentaar

Toetame ettepanekut ja ootame antud teemas kiiret progressi.

Eleringi kommentaar:

Kõik Baltikumi TSOd on liitunud MARI ehk Euroopa mFRR bilansituru projektiga. Baltikumi reguleerimisturu liidestamine (2020+) on planeeritud läbi viia Baltikumi ühise juhtimise IT platvormi kaudu (valmis 01.2019). MARI projekti eesmärk on luua Euroopa ühine käsitsi käivitatava sageduse taastamise reserv (ehk mFRR) platvorm, mis tagaks majanduslikult tõhusa reguleerimisenergia ostmise käsitsi käivitavatest sageduse taastamise reservidest ning reguleerimisenergia toodete ühtluse ja tihedama koostöö Euroopa süsteemihaldurite vahel. Lisainfo on turuosalistele saadaval veebilehelt: https://electricity.network-codes.eu/network_codes/eb/mari/; https://consultations.entsoe.eu/markets/mari-first-consultation-call-for-input/supporting_documents/20171121_%20MARI%20First%20Consultation_Final.pdf.

Bilansivastutus – kõik turuosalised peavad täitma bilansivastutuse kohustust

EL ja liikmesriigid

Kõigi turuosaliste bilansivastutuse sätestamine õigusaktides

Ettepaneku kommunikeerimine otsustajatele

Turuosalise kommentaar

Sarnaselt Eestiga tuleb see rakendada ka Lätis ja Leedus. Ebabilanssi soodustavad mitte-efektiivsed konstruktsioonid tinglikult bilansivastutuse nõuete täitmiseks riiklikul tasandil turuosaliste koondamisega ei saa olla aktsepteeritavad.

Turuosalise kommentaar

Tegevusel/ettepanekul on vähene seos Eleringi põhitegevustega. Soovitame Eleringil sellele tegevusele mitte keskenduda.

Turuosalise kommentaar

Ei toeta ettepanekut. Ehkki Eestis kehtib bilansivastutus, siis Eestis ei ole toimivat bilansienergia turgu. Turuosalised ei ole praeguse olukorraga rahul. Esinevad olulised lahkavused põhivõrgu ja taastuvenergia tootjate vahel, sest bilansienergiakulud on läbipaistmatud ja põhjendamatult suured. Olukord on mõnevõrra paranenud, kuid mitte märgatavalt. Leiame, et ükski turuosaline ei peaks rahaliselt vastutama süsteemi tasakaalustamatuse eest, kui puudub tõhus bilansienergiaturg.

Turuosalise kommentaar

Toetame tugevalt kõikide elektritootjate võrdset kohtlemist ja viimasest tulenevalt bilansivastutuse kohaldamist kõikide elektritootjate suhtes. Eestis on toimiv bilansihalduse turg, mistõttu tootjate ühetaoline kohtlemine ei tekita ületamatuid probleeme väiketootjate turule tulekule.

Eleringi kommentaar:

Elering peab bilansivastutust iga elektrituruosalise kohustuseks. Erandid sellest kohustusest on põhjendamatu eelis vastavale turuosalisele ning põhjustab elektrituru ebaefektiivsusi. Kui toetused on kindlasti vajalikud mõne tehnoloogia puhul, siis Elering pooldab erinevate toetusmeetmete minimeerimist vähendamaks erinevaid turumoonutuste põhjustajaid.

Turuosaline on välja toonud Eesti bilansituru mittetoimimise. Selles valdkonnas peame väga oluliseks sammuks esimesest jaanuarist 2018 käivitunud Balti ühist bilansijuhtimise lahendust. See on juba oluliselt suurendanud bilansituru läbipaistvust ning toonud alla bilansienergia kulusid.

4. TOOTMISVÕIMSUSE PUUDUJÄÄK / GARANTEERITUD TOOTMISPIISAVUS

Viimane abinõu - võimsusmehhanismid

Eleringi ettepanek:	Kes?	Mida?	Eleringi tegevus
Vältida võimsusmehhanismide kehtestamist	EL ja liikmesriigid	Võimsusmehhanismide viimase võimalusena kasutamise sätestamine õigusaktides	Varustuskindluse hindamine, põhimõtte selgitamine otsustajatele

Turuosalise kommentaar

Turuosaline on seisukohal, et võimsusoksjoneid ei tuleks kehtestada Eestis, kui see on paratamatu, siis väga tõsiselt kaaluda, kuidas neid oksjoneid Eestis korraldada.

Turuosalise kommentaar

Toetame, et võimsusmehhanisme ei kehtestataks. Meie arvates moonutavad võimsuse tagamise mehhanismid üleeuroopalist hinnasignaali ja tõenäoliselt soosivad energiatootmisel fossiilkütuste kasutamist mitmekesisemate taastuvenergiaallikate kasutamise asemel (mahus, mis ületab elektrisüsteemide tasakaalus hoidmiseks vajaliku taseme). Seetõttu võivad sellised mehhanismid takistada CO2-heite vähendamise ja ressursitõhususe eesmärkide saavutamist. Võimsuse tagamise mehhanismid ei taga piisavat tootmist ega varustuskindlust ning kipuvad investeerimissignaale moonutama. Sellisel kujul võivad need meetmed häirida piiriülest kaubandust ja konkurentsi, kuna nad võivad sulgeda liikmesriikide turud mujal ELis toodetud energiale ning moonutada tootmisvõimsuste paigutust siseturul. Riiklikud võimsuse tagamise mehhanismid võivad suurendada kõigi liikmesriikide kulusid, kuna need ei lase tootmisvõimalusi parimal võimalikul viisil kasutada ja vähendavad piiriülest paindlikkust.

Soovime tarbijatele vähemkulukamat lahendust. Tarbijatele kulukate võimsustasude asemel tuleks integreerida enam energiaturge, rajada enam võrguühendusi liikmesriikide vahel, arendada välja turud elektrienergia bilansivõimsustele, rakendada tarkasid võrke selleks, et tarbijad saaksid paindlikult reageerida elektrihinna kõikumistele, rakendada tipukoormuse vähendamise meetmeid, nõudluse poole ettevõtjate ja jaetarbijate lihtsamat osalemist turul, suurendada läbipaistvust turul, harmoniseerida turureeglid ning luua lisaks nn energia-ainult-turgudele täiendavaid turge sageduse, pinge ning nn hädaolukordade teenustele.

Turuosalise kommentaar

Seoses kütusevabade e.reguleerimatute elektritootmiste võimsuste olulise lisandumisega tuleks kaaluda elektri/energia salvestuslahenduste rajamist ning selleks võiks olla ka sihtotstarbeline (ajutine) salvestusvõimuse tasu. Fossiilsetel (kõikidel põletatavatel) kütustel töötavate võimsuste rajamise motiveerimist läbi võimsusmehhanismide tuleks vältida nii kaua kui võimalik ning kasutada kui viimast alternatiivi peale teiste võimaluste realiseerimist.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on kompleksse küsimusega, mille lahendus ei ole üksnes süsteemihalduri pädevuses, vaid vajab laiemat riigi tasandi arutelu, sest tegemist on ka laiemal riigi julgeolekuküsimusega.

Turuosalise kommentaar

1. Võimsusmehhanismide kehtestamise vältimine ei saa olla omaette eesmärgiks. Kuna Puhta Energia Paketi viimases versioonis on võimsusmehhanismide rakendamine otseselt seotud varustuskindlusega ehk tootmispiisavusega, siis peab iga TSO läbipaistvalt ja selgelt tuvastatavalt määrama kindlaks enda vastava liikmesriigi varustuskindluse põhjendatud vajadused ning esitama need asjaomasele riigivõimu organile (MKM, VV) kinnitamiseks.
2. Juhul, kui tootmispiisavuse analüüs näitab, et liikmesriigi varustuskindluse põhjendatud vajadused ei ole täidetud ja elektriturg ei anna piisavat hinnasignaali varustuskindluse tagamiseks vajalike võimsuste turuletoomiseks, siis tuleks rakendada võimsusmehhanismi varustuskindluse tagamiseks.

Eleringi kommentaar:

Elering peab mõistlikuks Puhta Energia Paketis toodud käsitlust võimsusmehhanismide kehtestamise kohta. Eelkõige tuleb tööd teha elektrituru disaini küsimustega. See on ka põhjus, miks Elering elektrituru visiooni koostas ning avaliku diskussiooni algatas. Turu toimimist parendavad tegevused tuleb ellu viia. Seejärel tuleb tõestada, et vaatamata turu disaini parendamisele ei ole riiklikult kokku lepitud varustuskindluse tase saavutatav. Kui eelnev on täidetud, tuleb luua võimalikult vähe turgu moonutav ning võimalikult suurt geograafilist ala kattev võimsusmehhanism, kusjuures kavandada see pidades silmas selle ajutist iseloomu.

Olukorras, kus võimsusmehhanismide vajadus on tõestatud, vältimaks turu moonutusi ja üleliigseid kulusid tarbijale, kehtestada strateegiline reserv või võimsusturg võimalikult laial geograafilisel alal	EL ja liikmesriigid	Võimsusmehhanismide loomisel mehhanismi võimalikult suure geograafilise ulatuse sätestamine õigusaktides	Varustuskindluse hindamine, põhimõtte selgitamine otsustajatele
---	---------------------	--	---

Turuosalise kommentaar

Turuosaline on seisukohal, et võimsusoksjoneid ei tuleks kehtestada Eestis, kui see on paratamatu, siis väga tõsiselt kaaluda, kuidas neid oksjoneid Eestis korraldada.

Turuosalise kommentaar

Toetame, et võimsusmehhanisme ei kehtestataks. Leiame, et enne võimsusmehhanismide kaalumist tuleb rakendada ülaltoodud meetmeid. Vt ülalpool toodud argumentatsiooni.

Turuosalise kommentaar

Puhta Energia Paketi viimase versiooni sätted näevad ette, et kui võimsusmehhanismide rakendamiseks tekib vajadus, siis tuleks seda teha võimalikult laialt geograafilisel alusel. Ülepiirilise võimsusmehhanismi rakendamisel tuleks aga arvesse võtta järgmist:

1) enamuses EL-i riikides (sh Soomes, Rootsis, Lätis; Poolas ja Leedus on need kavandamisel) on võimsusmehhanismide elemendid juba rakendatud. St. võimsusmehhanismides juba osalevad seadmed ei tohiks üheaegselt osaleda mitmes võimsusmehhanismis, sest see moonutaks konkurentsi ja sisaldaks endast täiendavat varustuskindluse riski;

2) piirideülesel võimsusturul osalevate liikmesriikide kohta tuleks koostada nende liikmesriikide varustuskindluse põhjendatud vajaduste koondülevaade ja tootmispiisavuse koondanalüüs. Juhul, kui tootmispiisavuse koondanalüüsist ilmneb, et olemasolevad tootmisvõimsused ei suuda katta kõikide ühel võimsusturul osalevate liikmesriikide tipunõudlust, siis tuleb fikseerida põhimõtted, millest lähtudes hakatakse tarbijaid vajaduse korral võrgust välja lülitama, et elekter saaks liikuda sinna kus teda kõige rohkem vaja on.

NB! Senised varustuskindluse aruanded, mis viitavad üldsõnaliselt impordivõimalustele, mis võimaldavad vajaduse korral kodumaise defitsiidi ära katta, ei ole keskpikas perspektiivis (kus tipunõudlust ületavad tootmisreservid enamasti puuduvad) enam asjakohased.

Vajalik on senisest märksa täpsem varustuskindluse tagamisel osalevate tootmisvarade kaardistus ja arvestus.

Turuosalise kommentaar

Nõus koos eelmise punkti kommentaariga.

Turuosalise kommentaar

Tegemist on kompleksse küsimusega, mille lahendus ei ole üksnes süsteemihalduri pädevuses, vaid vajab laiemat riigi tasandi arutelu, sest tegemist on ka laiema riigi julgeolekuküsimusega.

Eleringi kommentaar:

Elering peab mõistlikuks Puhta Energia Paketis toodud käsitlust võimsusmehhanismide kehtestamise kohta. Eelkõige tuleb tööd teha elektrituru disaini küsimustega. See on ka põhjus, miks Elering elektrituru visiooni koostas ning avaliku diskussiooni algatas. Turu toimimist parendavad tegevused tuleb ellu viia. Seejärel tuleb tõestada, et vaatamata turu disaini parendamisele ei ole riiklikult kokku lepitud varustuskindluse tase saavutatav. Kui eelnev on täidetud, tuleb luua võimalikult vähe turgu moonutav ning võimalikult suurt geograafilist ala kattev võimsusmehhanism, kusjuures kavandada see pidades silmas selle ajutist iseloomu.

Elering peab väga oluliseks täpset Euroopa, regionaalse ja riikliku tasandi varustuskindluse hinnangut. Selleks teeme koostööd ENTSO-Ega „Mid-term Adequacy Forecast“ analüüsi raames ning regiooni süsteemihalduritega (Läti, Leedu, Soome) regionaalse analüüsi teostamiseks. Siinkohal näeme olulist rolli turuosalistel, kes vastavad iga-aastaselt süsteemihaldurite küsimustikele võimsuste kohta järgnevatel aastatel. Turuosaliste vastustest sõltub otseselt varustuskindluse hinnangute kvaliteet.

Peame oluliseks ka Eestis liikumist deterministlikult varustuskindluse põhjendatud tasemelt ning hindamise metoodikalt tõenäosuslikule tasemele ja metoodikale.